



Saksutredning

Utv.saksnr	Utvalg	Møtedato
	Forvaltningsstyret	26.11.2018
	Livsløpsstyret	
	Livsløpsstyret	
	Formannskapet	
	Arbeidsmiljøutvalget	
	Kommunestyret	

Driftsbudsjett 2019 og Økonomiplan 2019 - 2022

Rådmannens innstilling:

Økonomiplan og budsjett godkjennes.

Av de totale investeringene på 93,3 millioner kroner, blir inntil 63 millioner tatt opp som serielån med avdragstid på 40 år, resterende sum på 30,3 millioner blir finansiert gjennom fond/refusjon/tilskudd/mva.

Årets resultat på 8 118 273 kroner blir disponert slik:

Avsatt til disposisjonsfond	6 977 011,-
Avsatt til bundne fond	5 950 000,-
Bruk av bundne fond	3 391 088,-
Bruk av disposisjonsfond	1 417 650,-

Konsesjonsavgifta settes til kraftfond og dekker utgifter til næringsarbeid (Ikke uttømmende liste over ansvar 431, 432, 439, 440, 450 og 452)

Ubrukte lånemidler til investeringer inneværende år, blir tilbakeført og re-budsjettert i 2019.

Heidi Skaug
rådmann

Bakgrunn:

Kommunen skal hvert år fatte vedtak om en fireårig økonomiplan for drift og investering, samt årsbudsjett for kommende driftsår, jf. kommunelovens §§ 44-47. Økonomiplanen skal omfatte hele kommunen sin virksomhet. Den skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede kostnader og prioriterte oppgaver i økonomiplanperioden.

Kommuneregnskapet består i hovedsak av to deler. Investeringsregnskapet og driftsregnskapet. Grovt forenklet så henger disse to sammen ved at utgifter til lån i form av renter og avdrag som tas opp i investeringsregnskapet blir en kostnad i driftsregnskapet. Investering påvirker med andre ord driften. Både investeringsbudsjettet og driftsbudsjettet skal føres i balanse. For driftsbudsjettet betyr det at inntektene må være lik eller større enn utgiftene, og at mindreforbruket blir avsatt til fond. Investeringsbudsjettet er i balanse når investeringsprosjekt er finansiert gjennom låneopptak eller fondsbruk.

Modellen under viser måltall for økonomiplanperioden. Grønn betyr bærekraftig nivå, oransje betyr fare på ferde mens rød symboliserer at vi må sette inn tiltak;

Måltall	2018	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat	3,0 %	3,6 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Økonomisk buffer fond	11,1 %	13,6 %	13,3 %	14,4 %	15 %
Rente og avdragsbelastning	3,1 %	2,0 %	3,6 %	3 %	3 %
Netto lånegjeld	76 %	99 %	92 %	89 %	86 %

Lesja kommune har målsetting om 3 % netto driftsresultat over tid. Fylkesmannen anbefaler 1,75 % men pga høye kraftinntekter og bruk av fond til investering er målet 3 %. I forbindelse med behandling av økonomiplanen i sommer ble det vedtatt å senke kravet til 2 % i 2020.

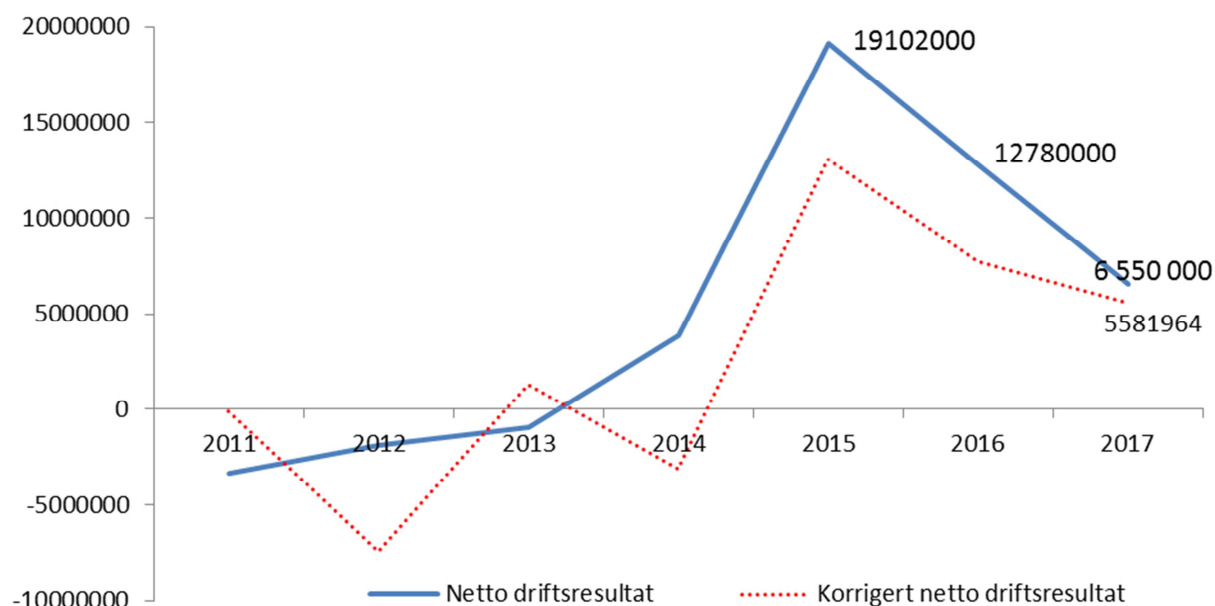
Disposisjonsfondet er de siste årene styrka til 11,2 % i 2017. I økonomiplanen vedtok vi å bruke 5 millioner kr årlig av fondet for å finansiere investeringene fom 2018. Det er derfor avgjørende at vi leverer ett netto driftsresultat på minimum 5 millioner kr for ikke å tømme fondene våre. Vi har som målsetting å øke fondene ytterligere for å forberede kommunen for fremtiden.

Rente og avdragsbelastningen belaster driftsregnskapet. Pga av store investeringer som er finansiert med låneopptak øker denne kostnaden med ca 3 millioner kr/år i planperioden. Vi er kommet opp på et nivå hvor rente og avdragsbelastningen påvirker drifta i vesentlig grad.

Netto lånegjeld er oppe på et nivå som ikke er økonomisk bærekraftig over tid. Dette nivået vil påvirke kommunens drift og muligheter for investering i mange år framover. Kommunens investeringsbudsjett er redusert betraktelig og låneopptak må begrenses til et minimum i planperioden.

Netto driftsresultat 2011-2017

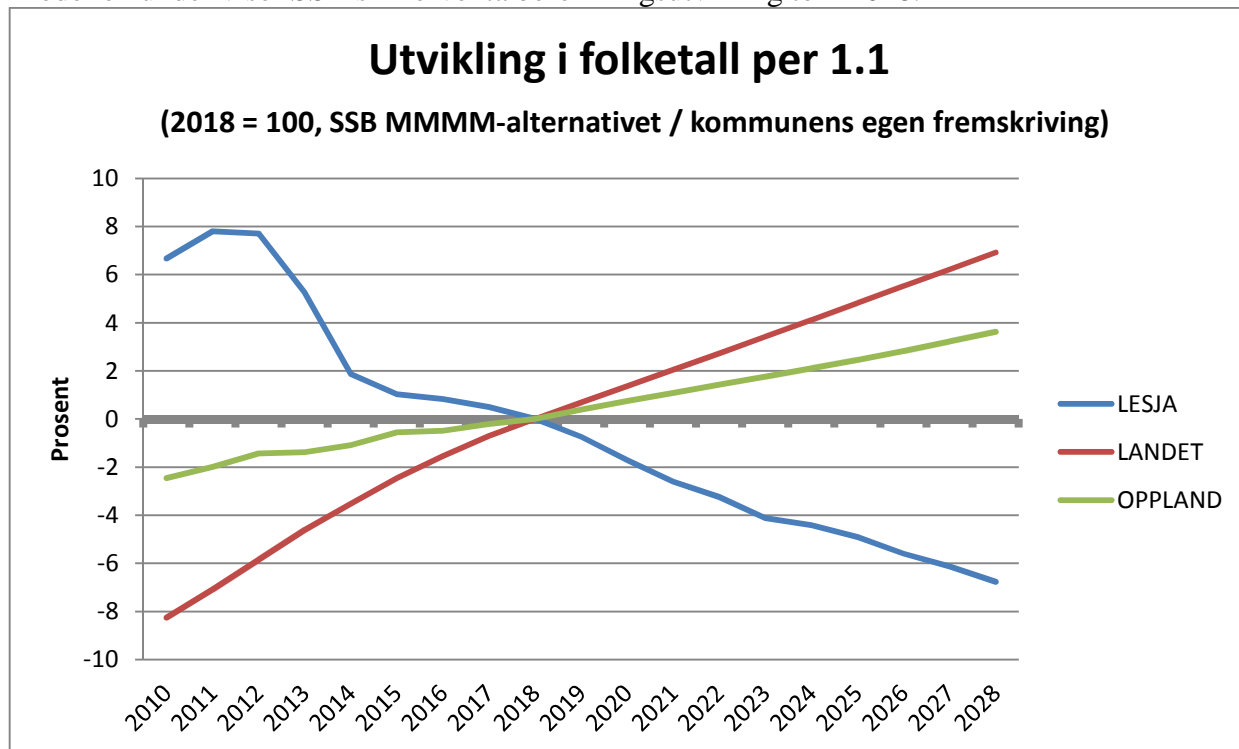
***Korrigert netto driftsresultat er korrigert for Mva refusjon før 2013, premieavvik og bundne fond, dvs viser drift uten engangseffekter.



De siste årene har Lesja kommune levert gode økonomiske resultat men trenden er nedadgående. Tar vi ikke grep kan vi raskt komme tilbake til perioden 2011 – 13 hvor vi gikk med underskudd. Det viktigste fremover blir å tilpasse dagligdrift og tjenestenivå til reduserte inntekter og økte rente og avdragskostnader som en følge av store investeringer i planperioden.

Planen viser at Lesja kommune må foreta store økonomiske grep for å kunne klare belastningen som inntektsnedgangen og investeringene medfører. Det er viktig at Lesja kommune klarer målsettingen om netto driftsresultat samtidig som vi tilpasser tjenestene til den økonomiske framtiden. Vi får da et handlingsrom til å fortsette det gode utviklingsarbeidet som er starta opp. Viktige momenter her er befolkningsutvikling og næringsutvikling. Rapportene fra Nordveggen viser at vi er på rett vei med næringsarbeidet og flere kommuner viser nå interessert i hvordan vi har organisert dette arbeidet.

Til tross for betydelige kraft- og utbytte-inntekter oppfattes kommuneøkonomien som stram. Inntektssystemet til kommunen avhenger av antall innbyggere og sammensetningen av dem. Modellen under viser SSB sin forventede befolkningsutvikling tom 2028.

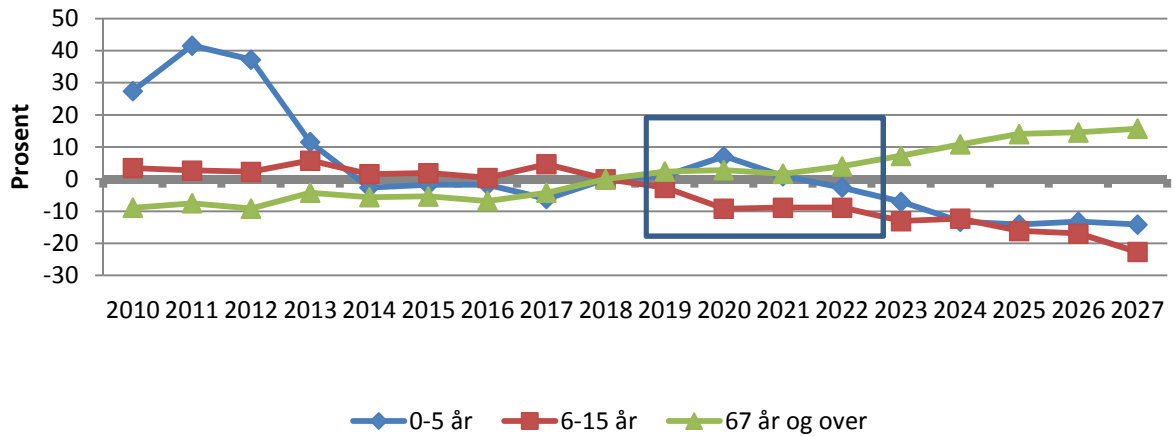


Dersom denne utviklingen slår til vil det medføre reduksjoner i Lesja kommune sine inntekter i økonomiplanperioden og videre framover.

Framtidig sammensetning av innbyggerne gir oss også en god indikasjon på hvilke områder innenfor kommunal tjenester vi må styrke og hvilke områder vi må redusere. Det er viktig at kommunen ligger i fremkant og iverksetter tilpasninger av drifta slik at vi er forberedt på endringene som kommer.

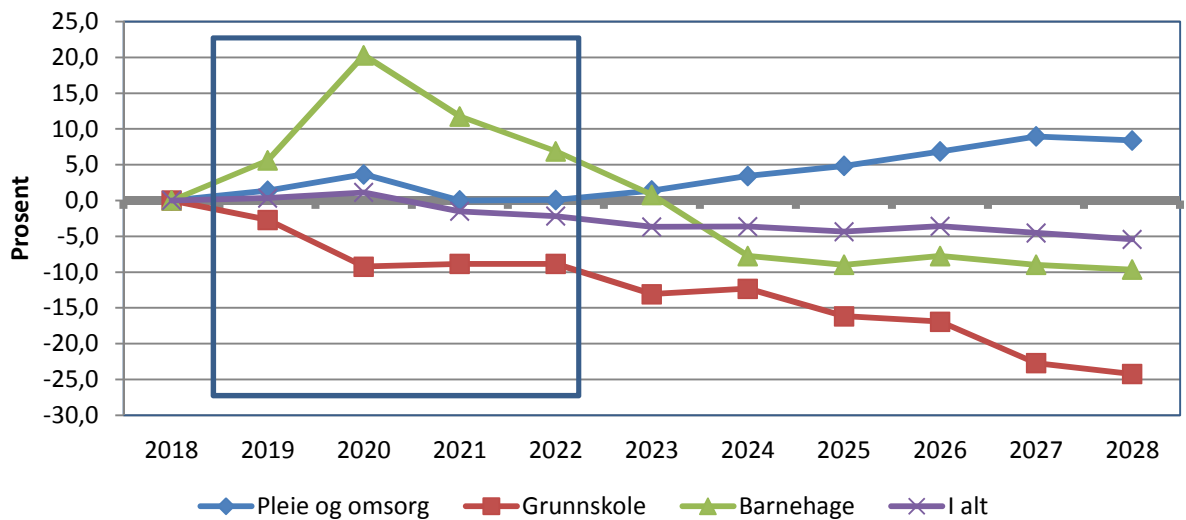
Utvikling folketall 0-5 år, 6-16 år og 67 år + i kommunen per 1.1

(2018 = 0, SSB MMMM-alternativet / kommunens egen fremskriving)



Endret utgiftsbehov demografi - kommunen - 2017 - 2027

(målt ved inngangen til det enkelte år)



Som figurene ovenfor viser er det til dels store variasjoner på befolknings sammensetningen i planperioden. Men vi kan ikke la det være en unnskyldning for og ikke iverksette framtidsetta tiltak.

Kommunen sin oppgave er å levere gode tjenester, legge til rette for bærekraftig tjenestenivå og stimulere til aktivitet. Framover må vi spesielt ha fokus på å videreføre det gode næringsarbeidet som utføres for dermed å kunne bremse befolkningsnedgangen og gjennom gode prosesser tilpasse tjenestene til endringene i befolknings sammensetningen og framtidige behov.

Vurdering:

Økonomiplan 2019-2022 drift.

Økonomiplan 2019-2022 viser en oversikt over årlige driftsinntekter og utgifter i perioden. Oversikten omfatter hele den kommunale virksomheten.

Lønnsom drift vil være forutsetning for å skape vekst og utvikling i Lesja kommune. Uten handlingsrom vil nødvendige prosjekt bli utsatt og mulighet for utvikling redusert.

Planen er utarbeida med følgende forutsetninger:

Befolkning

Befolkningsnedgangen Lesja har opplevd de siste årene, bremsset opp noe i fjor, der vi så langt i år har en befolkning på rundt 2028 personer. Vi kan forvente at tallet kan svinge veldig, der et år med liten befolkningsnedgang snart blir fulgt av et år med mye. Snittet over 30 år er årlig 14 personer, men vi tar grep, via næringsarbeidet, som vi håper skal redusere og på sikt kanskje klare å snu utviklingen. I planen benytter vi en reduksjon på 10 personer pr år.

Lønns- og prisvekst

Økonomiplanen opererer med faste 2019-kroner i hele 4-års perioden. Lønns- og prisvekst vil derfor være begrenset til en oppjustering til 2019-nivå. For lønn er prognose fra SSB lagt til grunn med 3,2 %. For utgiftspostene i budsjettet er prognose for vekst i konsumprisindeksen (KPI) fra SSB lagt til grunn. Denne prognosen tilsier en prisvekst på 1,5 % fra 2018-nivå.

Pensjonskostnader

Sats for KLP (arbeidsgivers andel) er i gjennomsnitt 19,2 % etter signaler fra KLP. Endelig kostnad avhenger både av lønnsoppgjør og selskapets avkastning i finansmarkedet. Sats for SPK er 13 %.

Renteutvikling

Det er lagt til grunn renteprognose Norges bank med en liten buffer. For 2019 er rentesatsen 2,5 %, stigende til 3 % i 2020 og framover

	2 018	2 019	2 020	2 021	2 022
Befolkning	2 045	2 028	2 018	2 008	1 998
Lønn & prisvekst	2,5 %	2,8 %	2,8 %	2,8 %	2,8 %
Pensjon	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %
Netto driftsresultat	3,0 %	3,0 %	2,0 %	3,0 %	3,0 %
Frie inntekter					
Skatt inkl naturressursskatt	45 000 000	48 918 000	48 352 000	47 794 000	47 239 000
Eiendomsskatt	1 300 000	800 000	800 000	800 000	800 000
Rammetilskudd	92 956 000	91 693 000	91 836 000	90 311 000	90 204 000
Utbytte Eidefoss/Eidsiva	1 400 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Kraftsalg	11 400 000	15 050 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
Flyktinger	3 000 000	0	0	0	0
Sum frie inntekter	155 056 000	161 461 000	157 988 000	155 905 000	155 243 000
Netto driftsresultat budsjett inkl justering	6 800 000	6 800 000	4 500 000	6 800 000	6 800 000
Lønn og utgiftsvekst	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000
Økning i lånekostnad grunnet investeringer.					
Revidert investeringsplan	-580 000	-370 000	-2 773 029	0	-60 000
Innsparinger mot målet om 3% netto driftsresultat		3 535 000	-6 446 029	-4 583 000	-3 222 000

Tabellen over viser hvordan den årlige endringen i inntekter og kostnader påvirker drifta. I 2019 kommer vi veldig gunstig ut og får en økning på 3,5 millioner, etter kostnadsvekst, sammenlikna med 2018. Siden inntektene reduseres framover vil det være ufornuftig å bruke de

i drift i 2019. Ved slik bruk vil innsparingskravet for 2020 øke tilsvarende. Det er økonomisk fornuftig å sette av på fond slik at pengene er disponible i trangere tider.

De frie inntektene får en betydelig reduksjon i planperioden. Kostnadsnivået vil øke jevnt med lønns- og prisstigning. I tillegg kommer det store årlige økninger i lånekostnader som skyldes investeringene. Økningen i 2020 blir betydelig, 2 773 029 kr. Dette skyldes at vi ikke får utbetalt husbanktilskudd til sjukeheimen før bygget er ferdig i 2021. Her må vi se på om det finnes alternativer slik at vi unngår at denne økningen slår så hardt inn i 2020.

Det er nedgang i skatteinntekter, rammetilskudd, tilskudd flyktninger, kraftprisen og økte finanskostnader som reduserer handlingsrommet. Vi kan oppleve en ytterligere reduksjon i skatteinntektene og rammetilskudd avhengig av befolkningsutviklingen. Inntektene som fulgte med bosetting av flyktninger faller helt bort siden vi ikke mottar nye flyktninger lenger.

Kraftprisen er utfordrende å budsjettere. Prisene er redusert etter at vi solgte krafta for 2019 og vil trolig stabilisere seg på et lavere nivå, slik markedsaktørene ser fremtiden nå.

Tabellen viser at det kreves betydelige innsparinger i planperioden. Vi må derfor jobbe aktivt med å øke inntektene og redusere kostnadene.

Netto driftsresultat skal ligge på 3 % i henhold til økonomiplan, for å holde tritt med lønn og prisoppgangen, samt dekke inn lånekostnadene. I økonomiplanen fra Visma er alle kjente endringer i planperioden lagt inn. Resten av tallene er ikke justert da vi antar lik inntekts- og utgiftsvekst.



Økonomisk oversikt - drift

1 Lesja kommune - 2019

19.11.2018

	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	9.472	9.376	9.755	9.755	9.755	9.755
Andre salgs- og leieinntekter	37.090	36.897	42.576	39.526	39.526	39.526
Overføringer med krav til motytelse	38.748	33.363	27.211	27.223	27.223	27.223
Rammetilskudd	88.564	92.965	91.693	91.836	90.311	90.204
Andre statlige overføringer	293	300	200	200	200	200
Andre overføringer	119	0	0	0	0	0
Skatt på inntekt og formue	47.124	44.132	48.918	48.352	47.794	47.239
Eiendomsskatt	1.342	1.300	800	6.313	7.700	8.538
Andre direkte og indirekte skatter	6.810	6.900	6.900	6.900	6.900	6.900
Sum driftsinntekter	229.562	225.233	228.053	230.104	229.408	229.584
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	122.695	123.637	121.380	121.380	121.380	121.380
Sosiale utgifter	24.325	26.694	28.321	28.321	28.321	28.321
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	35.373	31.981	28.688	28.688	28.688	28.688
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	15.159	15.747	18.481	18.481	18.481	18.481
Overføringer	21.056	12.881	18.614	18.614	18.614	18.614
Avskrivninger	12.257	13.000	13.100	14.500	15.000	15.000
Fordelte utgifter	-219	-219	-219	-219	-219	-219
Sum driftsutgifter	230.646	223.722	228.365	229.765	230.265	230.265
Brutto driftsresultat	-1.084	1.511	-312	340	-856	-680

Historisk har finansinntektene vært større enn finanskostnadene i Lesja. Vi har derfor tålt å ha negativt brutto driftsresultat pga finansinntektene har dekket opp og vært med og finansiert drifta. Pga økte rente og avdragskostnader er dette bildet nå endra. Finansutgiftene overstiger inntektene. Finanskostnadene må derfor dekkes fra drift.

Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	3.551	2.470	5.970	5.970	5.970	5.970
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsn)	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	130	50	20	20	20	20
Sum eksterne finansinntekter	3.681	2.520	5.990	5.990	5.990	5.990
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	2.645	3.000	3.540	5.110	4.810	4.890
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidle)	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	5.641	6.500	7.100	8.900	8.500	8.600
Utlån	18	20	20	20	20	20
Sum eksterne finansutgifter	8.304	9.520	10.660	14.030	13.330	13.510
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-4.623	-7.000	-4.670	-8.040	-7.340	-7.520
Motpost avskrivninger	12.257	13.000	13.100	14.500	15.000	15.000
Netto driftsresultat	6.551	7.511	8.118	6.800	6.804	6.800

For å nå målet om netto driftsresultat på 3 % må det iverksettes tiltak som får virkning i 2020. Dersom Lesja kommune ikke iverksetter tiltak vil vi få ett negativt netto driftsresultat på kr 496 000 i år 2021 og kr 1 338 000 i år 2022.

Vi har tre valg:

1. Redusere kostnadene ytterligere.
2. Øke inntektene.
3. En kombinasjon av disse to.

Å redusere kostnadene har en nedside utover å ha rasjonell drift. Vi vil nå et punkt der kvaliteten og tjenestenivået vil bli redusert og stillinger blir påvirket ved videre kostnadsreduksjon. Skal kostnadene reduseres i størrelsesorden 6 – 7 millioner må vi starte en omstillingsprosess hvor vi ser på struktur, organisering og nivået på tjenestene. Vi må være forberedt på å måtte redusere stillinger og tjenestenivået innenfor samtlige sektorer for å klare en kostnadsreduksjon av denne størrelsen.

Øke inntektene gjennom eiendomsskatt på hus og hytter.

I sak 2016/92 *Utvidelse av eiendomsskatt – muligheter og forslag til gjennomføring* er inntekspotensialet ved en eiendomsskatt på 5 ‰ grovt beregna til 12 millioner kroner. Dette tilsvarer en årlig eiendomsskatt på 2 500 kr pr enebolig og 5 500 kr pr fritidsbolig. Forskjellen ligger i at man forutsetter høyere verdi på fritidsboligene.

I økonomiplanen er det lagt inn eiendomsskatteinntekter på 5,5 millioner i 2020, 6,9 millioner i 2021 og 7,7 millioner i 2022. Dvs en eiendomsskatt på 2 – 3 ‰ og en årlig kostnad på ca 1 250 kr pr enebolig og 2 750 kr pr fritidsbolig.

Om vi innfører eiendomsskatt fra 2020, som skissert i økonomiplan, når vi likevel bare 3 % netto driftsresultat om vi ikke passer på kostnadsøkningen foreslått av sektorene i økonomiplan.

Konklusjonen er at vi må gjøre begge deler, en innføring av eiendomsskatt samtidig som driften holdes rasjonell og kvaliteten opprettholdes ut til innbyggerne. En innføring av eiendomsskatt kan også sette oss i en posisjon hvor vi kan vurdere å utvide tjenestetilbudet istedenfor reduksjon som nå. Lesja kommune må beslutte innen 2019 om vi skal innføre eiendomsskatt eller gjennomføre en større omstillingsprosess som inneholder strukturelle og organisasjonsmessige endringer, samt en vurdering av tjenestetilbudet og tjenestenivået.

Økonomiplan 2019-2022 investering

Investeringsplan 2019-2022									
Investeringar	Prosjekt	Lån/Fond	2019	2020	2021	2022	Merknader		
Regiondata/utstyr	0146	Lån	kr 324 000	kr 300 000	kr 300 000	kr 300 000	Regional forpliktelse		
ENØK-tiltak-brannsikr/utbedring	0173	Lån	kr 200 000		kr 200 000	kr 200 000	Brannsikring		
Lokal IT	0266	Lån	kr 300 000	kr 300 000	kr 300 000	kr 300 000	Digitalisering		
IT skoler/barnehager - elevtiltak	0145	Lån	kr 230 000	kr 230 000		kr 230 000	Digitalisering		
IT personale skoler/barnehager	0144	Lån	kr 150 000		kr 150 000		Digitalisering		
Lesja skole uteområder	0280	Lån	kr 335 000				Ferdigstilles i 2019		
Lesjaskog skole, utstyr gymsal		Lån	kr 100 000				Utstyr iht lovkrav		
Oppgradering av bygninger/ENØK/IT	0286	Lån	kr 500 000	kr 4 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000	2020 rehab. gamle helsehus		
Lesja helsehus/sykehjem	0201	Lån	kr 75 000 000	kr 47 500 000			Låst mot anbud		
Friluftsparken / tiltak Bjorli	0257	Fond/lån	kr 500 000				Grønne fond		
Ski in kryssning Bjorli løype	0272	Fond/lån	kr 240 000				Grønne fond, gjenstående arb.		
Digitalt kartverk	0029	Lån	kr 300 000	kr 300 000	kr 200 000	kr 200 000	Regional forpliktelse		
Bredbåndsutbygging	0283	Lån	kr 2 000 000	kr 1 000 000		kr 1 000 000	Utbyggingsavtaler jernbane/NKOM		
Brannstasjon Lesjaskog	0284	Lån	kr 500 000		kr 3 500 000		Avbøtende tiltak, Utsatt 2021		
Lesja sentrum	0258	Lån	kr 200 000	kr 500 000	kr 1 000 000		Sentrumsplan må følges opp		
Gang og sykkelv Lissers-Solsiden	0271	Lån	kr 1 000 000				Gjenstående arb. Flyttes 18->19		
Bustadsosialplan Lesja nybygg	0274	Lån				kr 5 000 000	5 millioner til 4 sentrumsnære leiligheter		
Tussheim		Nytt	kr 379 000				Finansieres næringsfond		
Gang og sykkelvei Solsiden-Bjorli	0275	Lån					Reduseres med 8 mill, forutsetter 100% finansiering vegvesenet		
Oppgradering vei	0234	Lån			kr 200 000		Redusert 300 000		
Trafikksikkerhetsiltak	0228	Lån	kr 200 000	kr 100 000	kr -	kr 100 000	Trafikksikker kommune		
Investeringsbeløp			kr 82 458 000	kr 54 230 000	kr 7 050 000	kr 8 330 000			
Refusjoner	Kommentar		2019	2020	2021	2022	Merknader		
Vegvesenet	0205	Tilskudd	kr -	kr -	kr -				
Grønne fond		Fond	kr -740 000	kr -			Fond til Bjorli tiltak		
Tilskudd, husbanken lagt inn	0201	Tilskudd	kr -	kr -53 240 000	kr -400 000	kr -400 000			
Bruk av næringsfond/Bidrag frå andre		Fond	kr -5 303 200	kr -5 000 000	kr -5 000 000	kr -5 000 000			
Sal av bygg og anlegg		Inntekt	kr -8 000 000	kr -	kr -		Netto gevinst tomter Bjorli		
		Fond							
Mva	Alle		kr -16 491 600	kr -10 846 000	kr -1 410 000	kr -1 666 000			
Andel fond og refusjoner (ikke lån)			kr -30 534 800	kr -69 086 000	kr -6 810 000	kr -7 066 000			
			2019	2020	2021	2022			
Lånebehov investeringer uten VARF			kr 51 923 200	kr -14 856 000	kr 240 000	kr 1 264 000			
VARF		Lån/Fond	2019	2020	2020		Merknader		
VA Lesjaskog Bjorli	0249	Lån	kr 1 000 000	kr 100 000	kr 100 000		I gang		
Vann og Avløp div	0203/0204	Lån	kr -	kr 1 000 000	kr -	kr 1 000 000			
VA Aaheim - Lesjaskog	0182	Lån	kr 3 000 000				Er flyttet 2018->2019		
VA Kjønnsløtten hyttefelt fremføring	0245	Lån		kr 3 000 000			Er flyttet 2018->2020		
VA Lesjaverk	0188	Lån	kr 6 000 000				Må gå pga avtaler		
VA Hovedplan		Lån	kr 600 000						
VA Lesjaskog rensesverk		Lån	kr 300 000						
Miljøstasjon Bjorli	0189	Lån	kr -	kr 2 000 000	kr 2 000 000		Er flyttet to år		
Lånebehov VARF			kr 10 900 000	kr 4 100 000	kr 2 100 000				
Oppsumert			2019	2020	2021		Merknader		
Samlet investeringer			kr 93 358 000	kr 58 330 000	kr 9 150 000	kr 8 330 000			
Sal/refusjoner/fond			kr -30 534 800	kr -69 086 000	kr -6 810 000	kr -7 066 000			
Lånebehov			kr 62 823 200	kr -10 756 000	kr 2 340 000	kr 1 264 000			

Investeringsbudsjettet ble redusert betydelig i forbindelse med økonomiplanarbeidet i sommer. Kommunestyret valgte også å bruke 5 000 000 kr årlig fra disposisjonsfondet til finansiering av investeringene.

Fondsbruk forutsetter 3 % netto driftsresultat i driftsregnskapet.

Investeringsbudsjettet foreslås videreført med tillegg av budsjettering på noen prosjekter som ikke ble gjennomført i 2018.

En vesentlig endring fra i sommer, er tilskudd fra Husbanken. Hittil i budsjettingen har vi forventa at tilskuddet ble utbetalt i takt med framdriften i utbyggingen. Men det viser seg at tilskuddet ikke blir utbetalt før bygget er ferdig. Dette medfører at lånebehovet i 2019 øker mens det reduseres til 0,- i 2020.

Den store investering er sjukeheim med nytt helsehus. Samlet låneopptak i neste økonomiplanperiode er 38,5 millioner kroner, utenom VARF. Inkludert VARF er låneopptaket 55,6 millioner kroner. Årlige rente og avdragskostnader øker med 3 millioner i planperioden. Innenfor alle prosjekter vi har må vi vurdere rimeligere alternativer kontinuerlig, prosjekter må settes opp mot hverandre for å vurdere viktigheten fremover.

Helsehus & Sjukeheim

Kommunestyret har vedtatt ei låneramme på 56 millioner kroner. Prosjektgruppen har jobbet veldig godt og arealet vart redusert med over 30 %, 1000 kvadratmeter fra opprinnelige tegning. Det er fortsatt et fullverdig helsehus, men nå mer nøkternt på areal og innenfor rammen satt av kommunestyre. Helsehuset plasseres sammen med sjukeheimen noe unna sentrum, som vil gi oss utfordringer med tomme lokaler i dagens helsehus. Vi får en del lavere aktivitet i sentrum nå som trafikken til legekontor/helsesøster flytter, det tvinger oss til å tenke nytt. Vi må i denne sammenheng gå grundig gjennom hvordan vi skal organisere vårt tjenestetilbud og utnytte eksisterende bygningsmasse optimalt.

Oppgradering av bygninger/ENØK/IT

Det er først i 2020 ved flytting av helsehus ut av sentrum, at vi benytter muligheten til å oppgradere bygget for realistisk kunne benytte det til annet bruk. I hovedtrekk er det ventilasjon som vi må skiftes, men også noen bygningsmessige endringer for å gjøre det funksjonelt for annen bruk. ENØK tiltak er kartlagt på alle kommunale bygg og det skal utarbeides en ENØK-plan. Vi må påregne investeringer ifb med dette men det skal gi oss økonomisk gevinst på sikt.

Brannstasjon Lesjaskog

Flyttes til 2021. I 2019 brukes 500 000 kr for ivaretagelse av brannmannskapet sitt arbeidsmiljø.

Bredbåndsutbygging

Vi er i gang med utbygging av bredbånd langs jernbanen. Her gjenstår det utbetaling i 2019. Prosjektet går snart over i ny fase med utbygging fram til abonnenten. Tanken er at denne utbyggingen foregår etter dugnadsmodellen. Her får kommunen rollen som pådriver.

Grønne fond

Ski in trase på Bjorli tas i bruk 2018 og ferdigstilles 2019 via grønne fond. Grønne fond vil bli benyttet fremover for å betale investeringer i området etter hvert som midlene kommer inn. Friluftsparken på Bjorli ligger inne 500 000 til neste år. Her kan en i dialog med hyttefolket finne ut hvilke tiltak som treffer best. Viktig at tiltak blir sett i sammenheng og lagt i en prioriteringsrekkefølge etter kunden sine behov. Eksempel leikeplass eller andre møtearenaer.

Nybygg boliger

Det er satt av 5 millioner til bustadsosial utbygging for å kunne bygge boliger. I tillegg er det i sentrumsplanen lagt opp til rivning av kommunale boliger, noe som ikke kan gjennomføres før dagens beboere flytter. For å sikre flytting innad kommunen må kommunen bygge nytt. Vi gjennomfører en ny søknadsrunde med Husbanken for å kartlegge tilskuddspotensialet.

Nye Tussheim

Legges inn etter politisk vedtak.

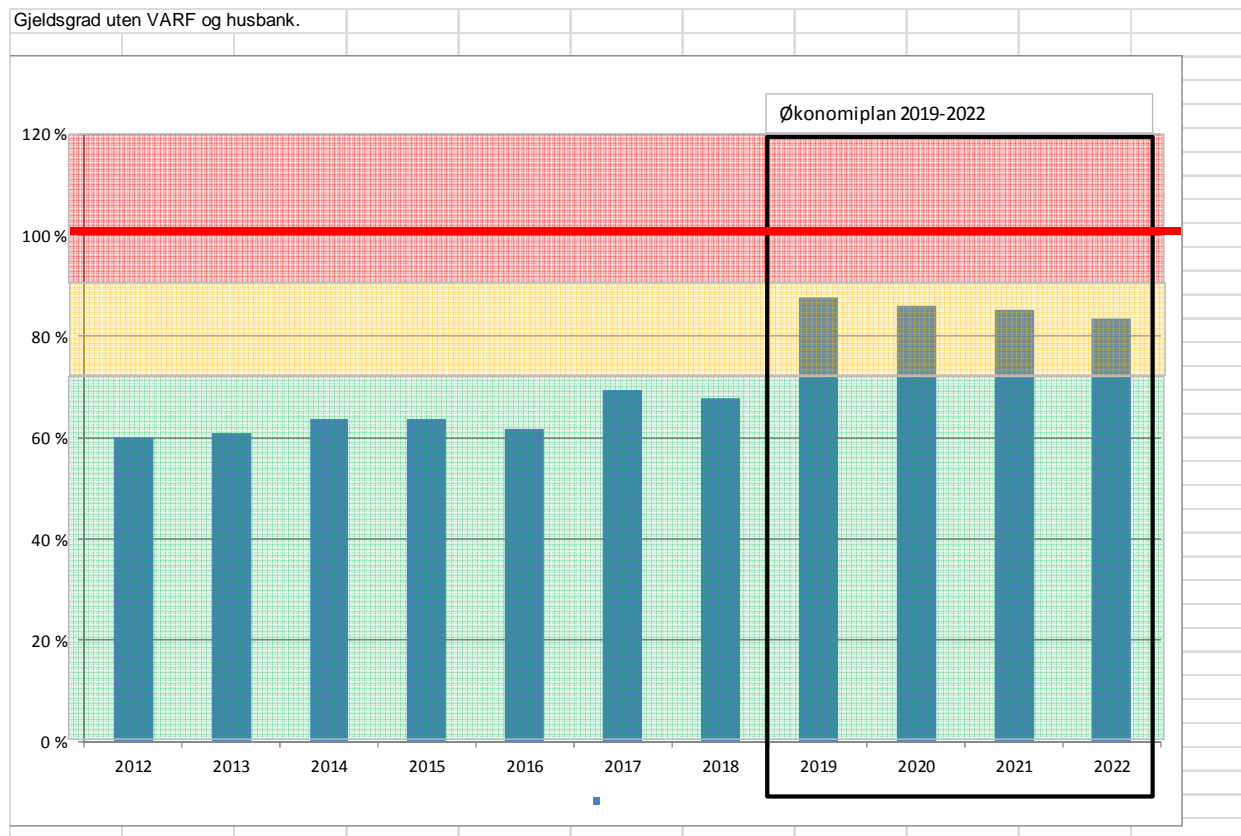
Gjeldsgrad

I vedtatt økonomiplan skal vi totalt låne 55,6 millioner kroner 2019-2022, noe som vil øke Lesja sin gjeld med 29 %. Dette beløpet må bæres av driften i kommunen. En kraftig reduisering av investeringsbudsjettet, bruk av fond, salg av tomter på Bjorli medfører at vi har redusert rente og avdragsbelastningen i driftsregnskapet betydelig. Men som oversikten over frie inntekter viser trenger vi omfattende tiltak for å få en bærekraftig økonomiplan.

Pga av store investeringer og låneopptak blir handlingsrommet for andre større investeringer låst i denne planperioden.

Jo høyere gjeldsgrad jo lavere handlingsrom.

Bruker vi opp handlingsrommet vårt og passerer 100 % i gjeldsgrad, vil rådmannen understreke at vi må redusere i stillinger og tjenestetilbud for å ha råd til å bygge.



Vi er også svært sårbare ovenfor en eventuell renteøkning i økonomiplanperioden.

Rentemarkedet er i bevegelse og sentralbanken forventer renteøkning i 2019 og framover. I økonomiplanen har vi tatt høyde for 0,5 % renteøkning i 2020 og i 2021.

Til tross for gode priser på kraftsalget i 2019 og forbedra utbytte fra Eidefoss er det flere momenter som gir oss utfordringer i økonomiplanperioden. Reduserte inntekter og økte kostnader viser at Lesja kommune må øke inntektene og ta organisatoriske og strukturelle grep for å få en bærekraftig økonomiplan. Vi må løfte blikket og foreta en omorganisering som får varig virkning. Vi må ta inn over oss at vi blir færre innbyggere og tilpasse tjenestene og tjenestenivået til dette. Dersom vi velger og ikke øke kommunens inntekter, via eiendomsskatt, vil vi måtte redusere tjenestetilbudet og antall ansatte for å få en bærekraftig økonomi.

Gjentatte kutt, med samme organisering og struktur vil til slutt utarme organisasjonen. Det er viktig at vi kommer på offensiven og tilpasser oss framtidige tjenestebehov.

En slik omorganisering kan kun gjennomføres via gode prosesser hvor alle parter er involvert.

Driftsbudsjett 2019.

Driftsinntekter	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Brukerbetalinger	9 376	9 755
Andre salgs- og leieinntekter	36 897	42 576
Overføringer med krav til motytelse	33 363	27 211
Rammetilskudd	92 965	91 693
Andre statlige overføringer	300	200
Andre overføringer	0	0
Skatt på inntekt og formue	44 132	48 918
Eiendomsskatt	1 300	800
Andre direkte og indirekte skatter	6 900	6 900
Sum driftsinntekter	225 233	228 053
Driftsutgifter		
Lønnsutgifter	123 637	121 380
Sosiale utgifter	26 694	28 321
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	31 981	28 688
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	15 747	18 481
Overføringer	12 881	18 614
Avskrivninger	13 000	13 100
Fordelte utgifter	-219	-219
Sum driftsutgifter	223 722	228 365
Brutto driftsresultat	1 511	-312
Finansinntekter		
Renteinntekter og utbytte	2 470	5 970
Mottatte avdrag på utlån	50	20
Sum eksterne finansinntekter	2 520	5 990
Finansutgifter		
Renteutgifter og låneomkostninger	3 000	3 540
Avdrag på lån	6 500	7 100
Utlån	20	20
Sum eksterne finansutgifter	9 520	10 660
Motpost avskrivninger	13 000	13 100
Netto driftsresultat	7 511	8 118

Lønnsvekst, prisstigning og økte finanskostnader gir oss ett årlig innsparingskrav dersom inntektene ikke øker tilsvarende.

I 2019 har vi solgt konsesjonskrafta for en god pris som medførte en inntektsøkning på ca 3 millioner kr. I tillegg er det nye signaler fra AS Eidefoss og vi har budsjettet med en inntektsøkning på 3,6 millioner kr.

Siden vi ser at framtidige inntekter ikke vil ligge på dette nivået, var ambisjonen å holde denne inntektsøkningen utenfor driftsregnskapet 2019. Det er økonomisk fornuftig å avsette denne inntektsøkningen på fond for å ha en økonomisk buffer i den utfordrende perioden som venter oss.

Her har vi ikke lykkes helt. Til tross for kutt i budsjettet tar lønns- og kostnadsveksten en stor del av inntektsøkningen og vi kommer ut med ett netto driftsresultat på 8 118 000 kr.

Vurdering av inntekter og utgifter.

Brukerbetalinger

Rene brukerbetalinger for kommunale tjenester utgjør ca. 4 % av de samlede driftsinntektene. De satsene kommunen selv kan fastsette er forutsatt økt med konsumprisindeksen eller kostnadsveksten fra 2018 til 2019. Noen satser, hovedsakelig innen Plan og teknisk, er gitt en særskilt vurdering og foreslås økt slik at vi oppnår selvkostdekning. Noen satser fastsettes av staten.

Andre salgs- og leieinntekter

Disse utgjør 19 % av de samlede driftsinntektene og kommer hovedsakelig fra kraftsalg og selvkostområder som for eksempel vann og avløp. Inntektene fra selvkost skal dekke utgifter kommunen har og gir derfor ikke noe bidrag til finansiering av øvrig kommunal drift. Husleieinntekter er økt i tråd med forventet økning i konsumprisindeks.

Overføringer med krav til motytelse

Disse utgjør 12 % av de samlede driftsinntektene og dreier seg i stor grad om refusjoner for tjenester som kommunen yter (kostnadsdekning), samt refusjon sykelønn. Redusert tilskudd flyktninger påvirker inntektene her for 2019.

Rammetilskudd

Rammetilskudd fra staten utgjør ca. 40 % av driftsinntektene og blir tildelt gjennom inntektssystemet. Tilskuddsanslaget for økonomiplanperioden er hentet fra prognosemodell utarbeidet av KS og baserer seg på kommuneproposisjonen.

Skatt på inntekt og formue

Disse utgjør ca. 21 % av de samlede driftsinntektene. Både i 2013 og 2014 opplevde kommunene svikt i skatteinntang i forhold til statens prognoser. Når skattesvikten (i forhold til statens prognoser) gjelder hele landet, vil ikke kommunene få kompensert dette med mindre staten tilleggsbevilger penger til kommunene. Dersom skattesvikt bare gjelder kommunen lokalt, vil svikt bli kompensert gjennom inntektsutjevning i inntektssystemet. Vi benytter prognosemodellen fra KS for å beregne skatteinntektene.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatten utgjør 0,003 % av de samlede driftsinntektene. Lesja har eiendomsskatt på kraftlinjer og produksjonsbedrifter i 2019. Det ligger et betydelig inntektspotensial i eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer og i økonomiplanen foreslår vi å innføre eiendomsskatt fom 2020. Eiendomsskatten kan justeres årlig mellom 2 og 7 ‰. Her har regjeringen fremmet forslag om at øvre grense skal være 5 ‰. Dette er ikke vedtatt enda.

Renteinntekter, utbytte og eieruttak

Årlig utbytte fra, og renter av utlån til, energiselskaper utgjør ca. 5,9 mill. kr. Utlån til Eidsiva energi omgjøres i 2018 til egenkapital og forventes å gi økt utbytte som kompenserer for reduserte renteinntekter framover.

Lønnsutgifter

Lønn er budsjettetert med en forventa lønnsvekst på 3,2 %.

Samla lønnsutgifter går ned pga reduksjon av stillinger og interkommunalt samarbeid som medfører at utgiften kommer under posten *Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon*.

Sosiale utgifter.

Den største kostnaden her er utgifter til pensjon. Forventa kostnader til pensjon er økt samtidig som forventningene til avkastning KLP er redusert.

Posten inneholder også arbeidsgiveravgift og forsikringer, som er uendra.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon.

Her finner vi kostnader knytta til den daglige drift og vedlikehold, varekjøp. Det forventes en prisstigning på 1,5 %.

Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon.

Dette er kostnader knytta til regionalt samarbeid og andre tjenesteleverandører.

Noe av økningen kan forklares med oppstart av nye samarbeid men vi ser også at kostnadene knytta til dette området øker mere en pris og lønnsvekst.

Overføringer.

MVA kostnaden til kommunen. Blir i hovedsak kompensert via momskompensasjonsordningen.

Se inntekter.

Avskrivinger.

Øker i takt med investeringene.

Fordelte utgifter.

Tjenester som kommunen yter for kirkekontoret.

Sektorene med sektorsjefenes kommentarer.

Administrasjon.

Ansvar		2019/V:601	2018/V:502
100	Folkevalgte styringsorgan	2 086 500	2 116 500
104	Stortings- og kommunevalg	311 000	151 105
105	Støtte til politiske parti	17 000	17 000
110	Kommunerevisjon/kontrollutvalg	838 156	776 000
111	Arbeidsgiverkontroll	178 000	170 000
120	Rådmannens stab	2 782 026	3 321 204
121	Personvernombud	167 150	0
125	Næringskonsulent	1 561 807	1 353 000
130	Kommunekasse	2 733 717	2 611 500
131	Lønn og personal kontr.	2 108 347	1 967 900
145	Flyktninger	0	-2 103 000
146	Bosetting av midreårige flyktninger	-134 000	-27 000
150	Administrasjonsbygninger	1 635 104	1 280 843
180	Andre nemnder	0	20 000
183	Kontroll salg/skjenking	-45 000	-35 000
184	Eldreråd	52 800	52 800
185	Diverse utg. og innt.	325 000	230 000
189	Driftsutg. edb	2 788 588	2 713 630
190	Felles adm.utgifter	-351 000	-3 000
191	Bedriftshelsetjeneste	128 000	148 000
192	Rekrutteringsutg.	111 000	196 000
194	Frikjøp av hovedtillitsvalgt	361 700	323 150
195	Lærlingeordningen	308 497	190 100
198	Tap kortsiktige fordringer	35 000	35 000
199	Reserve/ till.bevilgninger	190 000	210 000
	TOTALT	18 189 392	15 715 732

Innenfor sektor 1.1 administrasjon er det endringer på ansvar 125 Næringskonsulent, 145 Flyktninger og 150 Administrasjonsbygninger som medfører at ramme 2019 ikke er direkte sammenlignbar med ramme 2018.

I forbindelse med økonomiplanarbeidet sommeren 2018 ble det vedtatt innsparinger innen administrasjon på totalt 939 000 kr. De fleste av innsparingene er tatt inn i budsjettet men enkelte av innsparingene, eks utfasing av fasttelefon og innføring av Svar ut, tar litt lenger tid en forventa og vi kan ikke påregne full effekt før 2020.

Ansvar 104 Stortings- og kommunevalg.

2019 skal det gjennomføres kommunevalg. Budsjettet for 2019 er derfor utvida sammenligna med 2018.11.19

Ansvar 120 Rådmannens stab.

Redusert med 80 % stilling. Oppgavene fordeles på resten av staben. Digitalisering har forenkla oppgavene noe men man må påregne noe lengre saksbehandlingstid på tjenestene.

Ansvar 121 Personvernombud

Nyoppretta pålagt oppgave i forbindelse med innføring av GDPR. 40 % stilling som deles med Dovre kommune.

Ansvar 125 Næringskonsulent.

Kostnader knytta til Nordveggen og 50 % prosjektstilling turguide ligger her.

Politisk vedtatt støtte til næringslaget og prosjektmidler Nordveggen totalt 450 000 kr er tatt inn i budsjettet. Midlene finansieres fra næringsfond men øker kostnadene på ansvaret.

Ansvar 145 Flyktninger.

Ansvaret for flyktingetjenesten er underlagt oppvekst.

I 2019 vil utgiftene overstige inntektene og vi må bruke ca 200 000 kr av flyktingefondet for å få ansvaret til å gå i 0,- Tjenestene vil bli gjennomgått i 2019 med tanke på framtidig organisering og tjenestebehov.

Ansvar 150 Administrasjonsbygninger.

Reduserte leieinntekter med ca 300 000 kr etter flytting av NAV.

Ansvar 190 Felles adm.utgifter.

Budsjettert økt avkastning/resultat av pensjonsforvalter KLP.

Ansvar 195 Lærlingeordningen.

Budsjetterer med å få på plass en ekstra lærling innen ITK. Da har vi oppfylt målsettingen som er å ha 3 lærlinger totalt. 2 ITK- og 1 helsefag-lærling.

Rådmann ønsker å ta en gjennomgang av administrasjonen i 2019 med tanke på organisering og fordeling av arbeidsoppgaver.

Oppvekst

Ansvar		2019/V:601	2018/V:502
200	Adm. oppvekst	1 050 000	247 000
201	Pp-tenesten	1 442 000	1 356 000
210	Lesja skole	18 716 000	18 739 000
211	Lesjaskog skole	9 772 550	10 240 000
270	Lesjaskog barnehage	4 004 100	4 077 300
272	Lesja barnehage	8 475 800	8 009 500
274	Fellesutgifter barnehagene	262 000	366 000
276	Spesialpedagogisk hjelp i førskolealder	611 000	543 000
280	Sfo Lesja	306 000	316 000
281	Sfo Lesjaskog	252 400	201 100
290	Musikk- og kulturskolen	1 432 000	1 250 000
294	Vaksenopplæring i skoleverket	0	50 000
295	Vaksenopplæring flyktninger	8 000	-155 000
145	Flyktingetjenesten	0	
	TOTALT	46 331 850	45 239 900

Budsjettrammen for ansvar 1.2 oppvekst i 2019 fører til innsparinger innenfor barnehage og grunnskole.

Et forhold som vil slå hardt inn i 2019 er en reduksjon i tidligere beregna inntekter, statstilskudd.

Når oppgavene som har vært dekket av eksterne inntekter ikke faller bort må de ivaretas videre innenfor tildelt ramme. For å holde tildelt ramme må det da reduseres på kostnadssiden . I tillegg er det feilførte inntekter i 2018 for ansvar 200 og 272 som må dekkes inn i 2019. Det er altså ingen økning på kostnadssiden, men en reduksjon i inntekter.

For både barnehage og grunnskole kan vi regne lønnskostnadene i fire hovedkategorier:

- Grunnbemanning i henhold til lov, forskrifter, bemanningsnorm.
- TPO / styrkingstiltak, bemanning ut over grunnbemanning.
- Enkeltvedtak, spesialundervisning etter sakkyndig utredning PPT og andre.
- Avtalefestet tidsressurs (kontaktlærer, funksjonstillegg, seniortid ++).

Lesja har over tid levert meget gode resultater innenfor oppvekst. Dette gjelder både læringsresultater, grunnskolepoeng, elevundersøkelsen og andre brukerundersøkelser.

Vi har høy kompetanse og mange svært dyktige medarbeidere innenfor sektoren.

Dette skal vi arbeide hardt for fortsatt å kunne lykkes med.

Gode læringsresultater, gode brukerundersøkelser og godt omdømme innenfor oppvekst bør være en bærebjelke i en strategi for å bremse fraflytting og redusert folketall. Men dette kommer ikke uten en bevist satsing og prioritering.

Nøkkeltall grunnskole (Kostra nøkkeltall, 15.06.18):

Nøkkeltall	Enhet	Lesja	Kostragr 5	Landet
Elever på mestringsnivå 3-5, NP i lesing 8. trinn	prosent	82,6	68,6	72,8
Elever på mestringsnivå 3-5, NP i regning 8. trinn	prosent	82,6	66,3	69,2
Elever som får spesialundervisning	prosent	3,5	9,6	7,9
Gruppestørrelse	antall	11,6	11,2	16,5
Netto driftsutgifter gr.sk.sektor	prosent	26,1	21,5	23,2

Nøkkeltall barnehage (Kostra nøkkeltall, 15.06.18):

Nøkkeltall	Enhet	Lesja	Kostragr 5	Landet
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet	antall	4,8	5,2	6,1
Andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanningen	prosent	57,7	34,8	37,3
Andel barn som får ekstra ressurser, eksklusive minoritetsspråklige	prosent	1,3	3,3	3,6
Korrigerte brutto driftsutgifter pr korrigerte oppholdstimer	kr	78	70	64

Handlingsrommet for skolene i forhold til TPO-ressurs, intensive leskurs, støttetiltak gjennom to-lærer er den lønnsressursen som blir redusert. Dette gir grunnlag for bekymring knyttet opp mot et godt forebyggende arbeid, tidlig innsats, satsing på grunnleggende ferdigheter og lav andel spesialundervisning som vi har klart å holde så langt.

Norskopplæring og tilrettelagt undervisning av bosatte flyktninger har så langt i hovedsak vært finansiert via overføringer fra flyktningefond. I løpet av 2019 må vi sikre at denne undervisningen kan ivaretas også etter at dagens flyktningefond er disponert.

Barnehagene vil nå ligge med en bemanning ned på minimum, eller litt under, i deler av året (vårhalvåret m flere barn) i forhold til sentral norm. Vi skal ligge på godkjent bemanningsnorm. Styrene må tilpasse organiseringen til dette. Et klart pluss for våre barnehager er andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanningen (se nøkkeltall). Det er foreslått endringer av vedtektene (egen sak) i forhold til å gå for ett hovedopptak, sommerstengte barnehager og alternativ organisering av barnegruppene som innsparingstiltak.

Dette vil kunne gi noen økonomiske innsparinger, men også kunne redusere vårt omdømme som en kommune med nok plasser og fleksible inntaksmuligheter gjennom året.

Det er også foretatt en reduksjon på støttepedagogressursen i barnehagene som ivaretar oppfølging av barn som trenger litt ekstra oppfølging i forhold til språkutvikling og andre grunnleggende ferdigheter. Det svekker mulighetene for best mulig tilpasset tidlig innsats.

Med de rammer som nå ligger til grunn er det grunnlag for fortløpende gjennom 2019 å vurdere omfordeling av ressurser og oppgaver både på individ og organisasjonsnivå innenfor sektoren.

Et viktig moment er at vi kan stå i fare for å miste høg kompetanse hvis vi kommer i en situasjon hvor vi må nedbemanne innenfor skole og barnehage og medarbeidere begynner å føle usikkerhet knyttet til sine stillinger. Kompetanse og de rette personlige egenskaper er en klar suksessfaktor for god kvalitet og gode læringsresultater i barnehage og skole.

Begge skolene har sine utfordringer i forhold til sosialt miljø, læringsmiljø og elever som krever tett og riktig oppfølging.

Det er særlig Lesjaskog skole, og delvis begge barnehagene som må redusere noe på lønnsmidler 2019. Lesja skole ligger tilnærmet på 2018 nivå.

Rammer for PPT og Musikk og kulturskolen må vurderes fortløpende. Lagt inn med liten økning ut i fra budsjettoppsett fra Sel og Dovre. Dette kan bli endret fram mot nytt skoleår. Voksenopplæring med introduksjonsprogram er nå flyttet tilbake til Lesja og i egne lokaler på kommunehuset. Dette reduserer utgiftene noe.

Det er nå tid for en grundig gjennomgang av grunnlaget for rammene. Altså hva er det av lovpålagte oppgaver, avtalefestet regelverk og kommunale politiske vedtak vi er satt til å ivareta, og hvilke ressurser kreves for å oppfylle dette. Dette arbeidet må påbegynnes umiddelbart og ligge som grunnlag når økonomiplanen behandles i juni 2019.

Lesjaskog skule, v rektor:

Den største konsekvensen av budsjettforslaget er at vi må kutte i lønnsutgiftene. Det betyr at det fra hausten av blir færre lærarar ved skulen.

	Kva får vi til:	Kva får vi ikkje til:	Konsekvensar:
Skulen	Leserettleiar i 11%. I dag har vi leserettleiar i 21%. Ressursen blir redusert med 10%.	Leserettleiar i 21%.	Mindre oppfølging av enkeltelevar som strever med lesing. Kan fort føre til auke i spesialundervisning.

1.-4. klasse	<p>Deling i 1. og 2. kl. dei to (tre måndagane) første øktene om morgonen.</p> <p>3. og 4. kl. går saman som ei gruppe, med ein pedagog.</p> <p>Klassene er delt i engelsktimane. Medan eine gruppa har engelsk, har den andre matematikk, og så bytter dei.</p>	<p>Det blir ikkje to pedagogar i 1. og 2. kl. utanom dei to første øktene om morgonen. TPO-ressursen er delvis brukt her, men det vil det ikkje vere rom for frå hausten av. Dermed vil det vere ein pedagog på dei to klassene det meste av tida dei er på skulen.</p>	<p>Mindre oppfølging av elevane i 1. og 2. klasse som er i oppstarten av lese-, skrive- og rekneopplæringa. Det kan føre til fleire elevar som treng ekstra hjelp.</p>
5.-7. klasse	<p>5. og 6. kl. som ei gruppe med ein pedagog i faga norsk, matematikk, kroppsøving(ein time), kunst og handverk.</p> <p>7. kl. som ei gruppe med ein pedagog i faga norsk, matematikk, kunst og handverk, kroppsøving (ein time).</p> <p>Deling i alle engelsktimar for 5.-7. kl.</p>	<p>Vi kan ikkje dele mellomtrinnet i to grupper og bruke to pedagogar i faga samfunnsfag, naturfag, krle, musikk, kunst og handverk. Her vil vi måtte ha 5.-7. kl. samla, og med ein pedagog. Dei vil og få ein felles kroppsøvingstime med ein pedagog.</p>	<p>Færre pedagogar til å undervise og følgje opp elevane. Urolegare skulekvardag for elevane fordi dei vil bytte gruppe ut i frå kva fag dei har. Vil føre til auke i spesialundervisninga, dette fordi vi no har elevar som har sakkunnig vurdering som seier eit lavt timetal fordi vi klarar å følgje dei opp gjennom den ordinære undervisninga.</p>
8.-10. klasse	<p>10.kl. får mest muleg av undervisninga i eige årskull.</p>	<p>Deling i ungdomsskulen. Med dette budsjettforslaget vil vi få ein situasjon der 8. og 9. kl. må gå saman mykje av tida med ein pedagog. Dette vil gjelde i fag som norsk, samfunnsfag, krle, naturfag, kroppsøving, kunst og handverk, delvis matematikk.</p> <p>Frå hausten av blir det berre tilbod om tysk framandspråk. No har vi både tysk og engelsk fordjuping.</p>	<p>For 8.-10. klasse er det dei same konsekvensane som for 5.-7. klasse. I tillegg får elevane færre valmoglegheiter om vi kuttar i tilbodet om engelsk fordjuping.</p>

Vårt ønske er å få behalde denne modellen også dei neste åra. Etter kvart vil det vere muleg å få til meir aldersblanda grupper (skuleåret 20/21).

Lesja skule; v rektor:

Ressursbruk er som følger: (jfr ressursark), alle tal er pr veke:

182 timer i veka ordinær undervisning, grunnressurs

Tilpassa opplæring-ressurs(TPO) på 123 timar

Enkeltvedtak spesialundervisning: 54 timar

Norsk som 2.språk: 36 timar

TPO, disponering:

Delingstimar i mat og helse og kunst og handverk:	20 t
Kroppsøving(pålagt 2-lærer svømming):	15 t
Framandspråk/arbeidslivsfag:	8 t
Musikk	4 t
Elevsamtaler (snitt pr veke):	2 t
Tidleg innsats (40 % st), småskulen:	11 t
Totalt:	60 t

Resten av timane vert no brukt slik:

- Delingstimar i norsk/matematikk småskulen:	33 t
- Delingstimar norsk/matematikk mellomtrinn:	20 t
- Delingstimar norsk/matematikk u-trinn:	10 t
Totalt:	63 t

Av dei 33 delingstimane på småskulen er altså 11 timar tidleg innsats-midler, men det vert og delt i TPO-ressurs og i andre fag. Dette gjeld særleg i to klasser, ei på barnetrinnet og ei på mellomtrinnet med mange elevar i klassa.

Det vi da står att i å kunne kutte, er å vente på klasser med større behov skal gå ut, at lærarar pensjonerer seg og ikkje vert erstatta, eller å kutte i dei siste 63 timane med 2-lærer. Vi har 10 klasser og deler vi 63 t på 10, så er det no kun 6,3 timar i snitt pr klasse i styrking særleg til matematikk og norskopplæring. Mange timar går og med til å supplere norsk 2-elevar. Eit kutt der vil på kort- og lengre sikt kunne føre til auka ressursbruk på spesialundervisning.

Enkeltvedtak spesialundervisning:

Lesja skule bruker i år 54 timar i veka på spesialundervisning. Talet er aukande.

År	2014	2015	2016	2017	2018
Timer spes.und:	19	28	29	42	54

Årsaka er naturleg nok ikkje ein enkelt faktor. Tidleg innsats fører til at utfordringar vert avdekt tidlegare og elevane får meir hjelp også tidlegare enn før. Skulen har saman med PPT vorte flinkare til å sjå utfordringar hjå den einskilde, med auka timetal til spesialundervisning som resultat. Samfunnsutviklinga med meir uro hjå elevgruppa, særleg hjå dei minste, er og godt synleg i Lesja. Forskarar har i aukande grad peika på mobil- og spelbruk som årsak, då dette heng saman med hjerneutvikling hjå barn.

Norsk som 2.språk:

Vi bruker i år 36 timar. Desse midlane vert brukt til ene- eller gruppeundervisning av elevar frå andre land. Lesja skule har no elevar frå 10 forskjellige land. Dei har svært variert bakgrunn, frå krigsherja land til arbeidsinnvandring. Nokon har skulegang frå før andre ikkje.

Difor er det svært varierende kor mykje oppfølging totalt sett dei treng. 2-språkleg assistent er foreslått utkutta for 2019. Dette vil innverke på flyktningane hovedsakleg frå Somalia og oppfølging mot lekser, skularbeid, tolking og kontakt skule/heim.

Skulen er uroa for at vi tilbyr for lite timar til dei med norsk som 2.språk. Det vert eigen sak på dette.

Blikk framover:

Det kjem inn kunn 6 elevar i neste års 1.kl før talet igjen vil bli meir «normalt» att. På sikt er det naturleg at desse vil gå i hop med klassa over i nokre timar.

Lesja skule har pt 6 lærarar som er over 60 år. Det er naturleg at nokre ikkje vert erstatta, men dette heng og i hop med rekruttering og kva fag vi må ha kompetanse i. Lesja skule har pt ikkje

nok kompetanse i spesialundervisning, kunst og handverk, og mat og helse. Etterutdanning er og svært viktig for å møte krav om utdanning frå staten. Vi har i år 5 lærarar som tek etterutdanning og difor auker lønsmidla på 10100. Det kjem inn att med statstilskot.

Neste skuleår er det budsjettert med 2 lærarar på etterutdanning. Alle lærarar vil før 2024 vere kvalifisert til dei faga dei har undervisning i.

Lesja barnehage, v styrer:

Lesja barnehage har hatt en grunnbemanning litt over minstekravet til bemanningsnorm.

Våren 2019 er det budsjettert med 13,58 årsverk + 1 årsverk styrer = 14,58 årsverk.

Ca 1 årsverk går med til egentid/planleggingstid for pedagogene og seniortid for 2 ansatte, dette er tid utenfor barnegruppa.

Bemanningsbehov våren 2019: 82 plasser : 6 barn pr ansatt= 13,67 årsverk (da er styrer ikke regna med).

Det er redusert 50% stilling som ikke er lovpålagt (40 % styrking språk for flerspråklige barn og 10 % støttepedagog).

Konsekvenser:

- Uten tilførsel av en delstilling er vi litt under minstekrav til bemanningsnorm (1 voksen pr 6 plasser barn) i vårhalvåret -19. Styrer må være mer på avdeling.

- Reduksjon TPO-ressurs reduserer tidlig innsats og styrking språk for flerspråklige barn må tas i ordinære barnegrupper.

Lesjaskog Barnehage, v styrar:

Ramme 2018: kr 4.077.300. Ramme 2019 redusert til kr 4.004.100

2018: 36 plassar vårhalvår og auke til 41 hausthalvår.

2019: 45(46) plassar vårhalvår og truleg 41 plassar hausthalvår .

Plassar 2019	Grunnbemanning Pr haust 18	Lovfesta (Lov om barnehagar §18) grunnbemanning vår 19	
+ 4 plassar (5 frå juni)= 45 (46) plassar	7,5	8	
		Av desse 4 bhg.lærarar med avtalefesta 4 t eigetid.	

Døme på bemanning på avdeling med 18 plassar: ein fagarbeidar og 2 barnehagelærarar.

Dagleg opningstid 9,25t. Fagarbeidar si arb.tid 7,5 t, barnehagelærer si arbeidstid på avdeling 6,75 t.

Bhg.lærer 7.15 – 14, fagarbeidar 8.30-16, bhg.lærer 9.45-16.30

Ein tilsett	To tilsette	Tre tilsette	To tilsette	Ein tilsett
7.15-8.30 (1,25t)	8.30-9.45 (1,25t)	9.45-14 (4,25t)	14-16 (2t)	16.-16.30 (0,5t)
		Pauseavvikling 0,5t x3 =1,5t 2,75 t er barna saman med 3 vaksne.		
		<u>Foreldresamtaler</u> 0,5tx18 to gonger pr år. Må oftast bli gjennomført utanom kjernetida, dvs den tida ein berre er to. Det er vanskeleg for foreldre å kome til samtale midt på dagen		

		<u>Samarbeidsmøte</u> og oppfølging med PPT oa skjer i arbeidstida.		
		<u>Avd.møte</u> 1t/veke <u>Teamleiar møte</u> 1t/veke <u>Personalmøte</u> 0,5 t/veke.		

Med 45 plassar blir det ein meir tilsett pr.avd., men og fleire barn.

2018: Vi har støttepedagog i 30% stilling for å styrke barn med utfordringar innan språkutv, sosialutv.,åtferd. Konsekvens av å kutte dette, vil gjere at ein ikkje får hatt tidleg innstas for å betre utvikling for enkeltbarn.

Det kan i større grad føre til fleire barn med rett til spesialpedagogisk opplæring.

Vikarressurs:

Budsjett 2018: 160.000 Årsbudsjett 2019: 45.000.

Reknskap nov. 18: 169.919 (refusjon sjukepengar 8.829)

Fråver 2018:

Sjukk e barn	Sjukkfråver under 16 dgr	Avtale- festa permisjo n	Ferie- avvikling	Fagdagar	Av- spasering
15	63 + ca 40 sjukk enkeltdagar.	10	4 veker pr.tilsett (stengt jul/påske = ei ferieveke)	Strategisk leiardag BP Teamleiar/leiarteammøte Handlingsprogrammet	Pga foreldrem øte oa
				Overgang bhg-skule. Samarbeidsplikt er lovfesta i Lov om barnehagar og opplæringslova. Vi har To samarbeidsmøte pr år der bhg.lærer og styrar deltek saman med lærar og rektor. Hospitering: bhg.l. i 1.kl og lærar i bhg. Overgangssamtaler mellom foreldre, bhg.lærer og lærar.	

Det blir alltid vurdert behov før ein set inn vikar. (Er det barn som blir fråverande?)

Utanom ferieavvikling har vi hatt fråver på 118 dagar i 2018. Kr 45.000 i vikarbudsjett vil ikkje rekke. Sjølv med evt sommarstengt barnehage er det ikkje mogleg å redusere vikarutgiftene slik. Sommarstengt barnehage vil kunne gjere det mogleg å vidareføre vikarpost på 2018 nivå.

Sluttkommentar:

Samlet sett har oppvekst- og kultursektoren ledere og medarbeidere som gjør og vil gjøre en god jobb innenfor de ressurser som blir vedtatt. Men det en ser nå, og som styrere og rektorer redegjør for, er at tjenester som skal styrke barn og ungdom i deres hverdag i barnehagen og på skolen vil bli redusert.

Vi skal ligge på fastsatt grunnbemanning både i barnehagene og skolen. I tillegg skal TPO-ressurs og enkeltvedtak sikre at alle barn får et kvalitativt godt tilbud. At TPO-ressursen gjennomgående reduseres gir noe grunn til bekymring.

Vi må gå grundig inn i hvordan vi bruker og prioriterer ressursene totalt sett innenfor oppvekstsektoren. Det viktigste må være kvaliteten for barn og unge i barnehage og skole. Så må vi vurdere de andre tjenestene opp mot dette. Det skal tydelig vise hvilke alternativ vi har innenfor de rammer som framskriving av økonomien i dag tilsier at vi vil få til disposisjon framover. Dette vil sammen med et strategidokument for «Oppvekst i Lesja 2019 – 23» være et grunnlag for valg og prioriteringer framover.

En god barndom og ungdom varer hele livet!

Helse, omsorg, folkehelse og barnevern

Ansvar	2019/V:601	2018/V:502
300 Adm. helse og sosial	1 183 030	1 018 312
301 Lesjaskog dagsenter	1 089 000	1 072 000
303 Regionalt helsesamarbeid, NGLMS	2 769 000	1 756 000
310 Helsesøster	984 800	1 038 460
311 Jordmor	811 017	858 553
321 Legetenesten	3 153 658	2 979 474
322 Fysioterapitenesten	1 240 037	1 130 208
323 Folkehelse	-4 100	-4 100
328 Hjelpemiddellager	-5 000	0
345 Psykisk helsearbeid	735 608	750 086
350 NAV	2 660 000	2 732 500
353 Andre tenester (NAV)	0	132 152
358 Lesja Dovre barnevernstjeneste	1 486 045	0
359 Barnevern administrasjon	0	1 157 000
360 Barne og unge, forebyggende tiltak	2 446 584	2 672 200
369 Skoglund - leilighet 20	0	-415 350
370 Lesja sjukeheim	19 331 000	18 533 000
371 Eldres senter	4 045 000	3 826 000
372 Lesjatun	143 000	154 000
373 Skoglund / Bekkefaret	6 990 500	7 515 500
374 Trygdeleiligheter	-1 758 000	-1 860 000
375 Aktivitetstilbud	113 000	90 000
376 Hjemmesykepleien	6 814 000	6 569 000
377 Pers. assistent	618 000	380 000
378 Hjemmehjelp	2 781 000	2 714 000
381 Omsorgslønn/avlastingslønn	100 000	100 000
382 Ulike servicetiltak/transport	170 000	175 000
383 Brukerstyrt pers. assistent	157 500	143 000
385 Trygghetsalarm/andre hjelpemiddel	15 000	40 000
TOTALT	58 069 679	55 256 995

Kap.1.3. omfatter områdene helse, omsorg, folkehelse, Lesja-Dovre barnevern og NAV (Lesja sin andel). Foreslått ramme i 2019 er estimert til kr 58 069 679.-. Budsjett 2019 er i stor grad

videreføring av budsjettet for 2018 inkl. pris- og lønnsvekst. Foreslått innsparing i 2019 i kap. 1.3 er kr.1 644 000.- og økt inntekt kr. 109 000.-

Regjeringens mål er å skape pasientens helsetjeneste. Sentrale mål for regjeringen er:

1. Redusere unødvendig og ikke-medisinsk begrunnet venting for pasientene
2. Øke tilgjengelighet og kapasitet, samt styrke kvaliteten i helse- og omsorgssektoren
3. Prioritere psykisk helse- og rusfeltet, med satsing på tidlig innsats, bedre behandling og

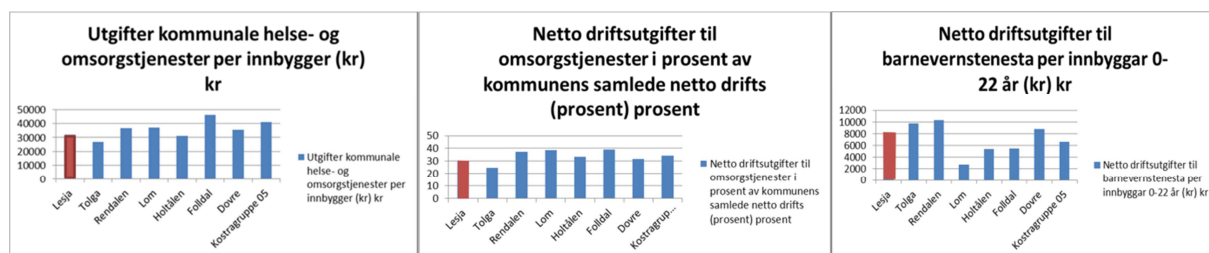
Forebygging (*Prop 1.S Helse- og omsorgsdepartementet (2018-2019)*)

Videre forventes det endringer i barnevernsloven (barnevernsreformen) der det skisseres mer ansvar og flere oppgaver til kommunene. Fra 2018 er kommunene pålagt beredskapsordning 24/7 for barnevern (*Prop. 1 S Barne- og likestillingsdepartementet (2018 – 2019)*).

Kommunen er en arena for iverksetting av statlig politikk. Kommunen har det overordnede ansvaret for helse og omsorgstjenestene, samt at de kommunale barnevernstjenestene ytes etter *lov om barnevernstjenester. Lov om kommunale helse og omsorgstjenester § 3-1 og § 4-1.*, samt *lov om helsepersonell § 4 og § 16* stiller krav om at kommunen skal sikre nødvendige og forsvarlige tjenester. Kommunen må sikre at det legges planer for kapasitet og kompetanse i tråd med de oppgaver som til en hver tid pålegges og i samsvar med befolknings- og sykdomsutvikling i kommunen – *jf. kommentarer fra lovforarbeidene til helse og omsorgstjenesteloven jf. Ot. prp. nr. 36 (1980-1981), Ot. prp. nr. 66 (1981-1982), Prop. 91 L 2010–2011 Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).*

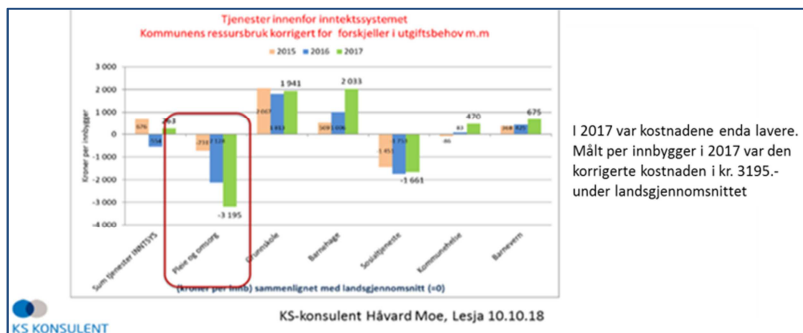
Innenfor disse rammene står kommunen relativt fritt til å organisere, prioritere og velge nivå på tjenestene som tilbys, men det er et overordnet krav til organisering av tjenester, samt at tilstrekkelig kompetanse og bemanning i tjenestene sikres ut fra de oppgaver og tjenester kommunen skal yte til enhver tid. Endrings- og utviklingsbildet i forhold til behov, demografi og nye oppgaver til kommunene er en helt sentral faktor i den virkeligheten vi befinner oss i.

Kommunens netto driftsutgifter til pleie og omsorgstjenester har gjennom flere år vært lavere enn snittet for de kommunene Lesja valgte å sammenlikne seg med i Fornyingsutvalget 2013. For kostnader i helse- og omsorgstjenester ligger Lesja litt under snittet pr. innbygger, og litt over snittet på barnevernstjenester pr. innbygger 0-22 år.



Lesja kommune drifter helse og omsorgstjenestene lavere enn de fleste sammenlikningskommunene. (kilde KOSTRA, SSB 2016-2017).

Dette ble også påpekt i kommunebarometeret 2017; «*Innen pleie og omsorg ligger kostnadene ganske lavt målt mot resten av landet. Målt per innbygger er korrigerte kostnaden 2624 kroner(2016) under landsgjennomsnittet.*».



Vurdering:

Helse-, omsorg og folkehelsesektor + barnevern (HOF-sektor) er den største sektoren i Lesja kommune. Pleie og omsorgstjenesten er den største og mest kostnadskrevende tjenesten i sektoren. De fleste pleie/omsorgstjenester i HOF-sektor ytes 24/7, fra 2018 er det også krav til beredskap for barnevern for å sikre tilgang på barnevernsfaglig kompetanse 24/7.

Budsjettarbeidet innen HOF-sektor har i år vært krevende. Utgiftene øker og inntektsmulighetene er begrenset. Sektoren skal fortsatt klare å levere trygge og forsvarlige tjenester, men nye lovkrav, flere oppgaver overført fra spesialisthelsetjenesten og en økning av enkeltbrukere med sammensatte- og store tjenestebehov vil kunne øke utgiftene. Sektorens satsingsområder og resultatmål for 2019 er beskrevet i *Handlingsprogram 2019 for helse-, omsorg, folkehelse og barnevernstjenesten* som behandles som egen politisk sak.

Ansvar 301 – Lesjaskog dagsenter

Redusert kr. 20 000 til sommervikar 16-18 år. Mindre fleksibilitet i sommer månedene og mulighet for å tilby unge sommerjobb. Ved å redusere denne muligheten, kan det få konsekvenser for rekruttering av unge til helse- og omsorgsykker.

Ansvar 303 - Regionalt helsesamarbeid - NGLMS:

Vertskommuneavtale om helsesamarbeid i Nord-Gudbrandsdal omfatter legevaktordning, legevaktvarsling, jordmorvakt, 6 intermediære senger, 3 KAD-senger (somatikk og psykisk helse). Utgifter budsjettet 2019 er kr. 2 769 000 mot kr. 2 376 000.- i 2018. Feilpostering av rammetilskudd kr. 620 000 tatt ut. I 2018 økte kostnadene for legevaktvarsling med ca.kr 150 000 og 300 000 i 2019 for Lesja sin del pga at Nord- og Sør-Fron har trukket seg fra samarbeidet.

Pleie og omsorg:

Pleie og omsorg omfatter tjenester til hjemmeboende/omsorgsbolig (Lesjatun og Eldres senter), tjenester til psykisk utviklingshemmede (miljøarbeidertjenesten på Skoglund) og på institusjon (Lesja sjukeheim). Pleie- og omsorg har mange brukere med sammensatte behov. Det er generelt økende etterspørsel etter flere og mer spesialiserte tjenester. Antall brukere under 67 år øker.

Ansvar 373 - Skoglund

Innenfor miljøarbeidertjenesten har vi fått 3 nye brukere samtidig som statlige tilskudd er redusert med kr. 800 000.- fra 2018 da en bruker gikk bort. Nye brukere fyller ikke vilkår for statstilskudd. Det ble søkt om skjønnsmidler fra Fylkesmannen for å kompensere noen utgifter, men søknad avslått. Det er lagt inn en stillingsreduksjon på 1,5 årsverk - ansvar 373 – Skoglund som følge av brukeren som gikk bort i 2017. 1,5 årsverk og sommervikar 16-18 år er tatt ned. Reduksjon kr. 909 000.-

Ansvar 370 Lesja sjukeheim

Som følge av økt pasientbelegg i 2017, ble grunnbemanningen økt med 2 årsverk i 2018 (KS-sak 40/18). LSH er nå bemannet til å håndtere inntil 30 beboere/pasienter. Det er viktig å presisere at sjukeheimen pr. i dag (2018) yter flere og mer spesialiserte tjenester enn bare for 5-6 år siden. I tillegg til tradisjonell pleie/omsorg, yter sjukeheimen flere og mer spesialiserte tjenester innenfor både somatikk og psykisk helse som følge av Samhandlingsreformen. Dette stiller større krav til både kompetanse, kvalitet og pasientsikkerhet i tjenestene.

Pga. sykepleiemangel på natt, er det siste året etablert en bakvaksordning. Det forventes at dette opphører før sommeren 2019 da det da skal være tilstrekkelig med sykepleiebemanning.

Renovering og nybygg på Lesja sjukeheim/helsehus er i gang, og Husbanken har gitt godkjenning om at byggeprosjektet kvalifiserer for tilskudd på 45 % av totale byggekostnader – dette utgjør ca. kr. 50 000 000.- Planlagt bygg er nøkternt og vil samle viktige helse og omsorgstjenester under ett tak. I tråd med nasjonale føringer om pasientens helsetjeneste og teambaserte helse- og omsorgstjenester, vil dette bli et fremtidsrettet bygg med lokaler som tilfredsstillende kvalitets- og funksjonskrav der kommunens helse- og omsorgstjenester skal ytes. For å komme ned på rammen er det redusert kr.600 000.- på ansvar 370 – følgende kontoer:

10200 Vikarer (minus renhold)	200 000	10109 Tilleggs lønn	150 000
11200 Andre utgifter	50 000	12000 Inventar/utstyr	200 000

Kommunehelsetjenester

Kommunehelsetjenester omfatter legekantoret, helsestasjon, jordmor og skolehelsetjeneste, psykisk helse, kreftsykepleie og fysio- /ergoterapitjeneste.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Regjeringen har gjennom flere år arbeidet for å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og har økt tilskudd gjennom kommunerammen med gradvis opptrapping i perioden 2014–2017. Forskrift om helsestasjons- og skolehelsetjenesten er under revisjon og i høringsnotatet (2017) foreslås det bl.a. å utvide formålet ved at tjenesten også skal bidra til å forebygge, avdekke og avverge vold, overgrep og omsorgssvikt. Regjeringen vurderer også å utvide formålet med helsestasjons- og skolehelsetjenesten ytterligere til å inkludere behandling og oppfølging av barn og unge for både psykiske og somatiske tilstander. Dette blir da i tillegg til en allerede omfattende oppgaveportefølje. Det vurderes også å innføre en veiledende bemanningsnorm.

Helsesøstrene i Lesja erfarer vesentlig større pågang og mer komplekse problemstillinger innen skolehelsetjenesten i løpet av få år. Dette handler i større grad enn tidligere om psykiske problemer, atferdsproblematikk, sammensatt familieproblematikk og overvekt/levevaner. Lesja kommune har gjennom tverrfaglig oppvekstmodell en målsetting om at helse- og velferdstjenester rettet mot barn og unge skal være koordinerte og av god kvalitet. Tidlig innsats og forbyggende arbeid er helt sentralt. Helsestasjonen fikk i 2018 tilskudd fra Helsedirektoratet på ca. 282 000.- til å dekke en 40 % stillingsressurs for å gi foreldreveiledning gjennom programmet COS-P. Det er så langt gjort positive erfaringer, og det søkes om videreføring av prosjektet og tilskudd også i 2019. Jordmor bistår i helsestasjonsarbeid når det er ledig kapasitet.

Ansvar 321 -legekontoret:

Fra august 2018 er det redusert med 20 % merkantil ressurs på legekantoret. Jf. vedtak i KS-sak 43/18. Reduksjon 10101 fast lønn kontor kr. 120 000.-

Ansvar 345 Psykisk helsearbeid

Fra 2019 foreslår regjeringen at kommunen også skal betale for utskrivningsklare pasienter fra spesialisthelsetjenesten innen rusomsorg og psykisk helsevern (ROP). Kommunene får også stadig overført flere oppgaver spesialisthelsetjenesten innenfor ROP. Det er prosesser i gang på

regionalt nivå for å finne løsninger på hvordan disse nye oppgavene skal håndteres. Lesja har pr. i dag ett årsverk for psykiatrisk sykepleier. Det er stabilt volum på brukere i tjenesten, men det er et presserende behov for å styrke psykisk helsearbeid rettet mot barn og unge – jf. avsnitt om helsestasjon. Psykisk helsetjeneste/rusarbeid ytes også innenfor legetjenesten, helsestasjon, NAV og pleie- omsorgstjenesten. Etter bestilling fra felles formannskap har HOF-sjef i Lesja og HR-leder i Dovre utarbeidet forslag til samarbeidsavtale om gjensidig kjøp av helsetjenester/personell ved fravær.

Kommunepsykolog

Fra 2020 er kommunen lovpålagt å ha tilgang på psykolog. Dovre og Lesja har høsten 2018 søkt og fått tilskudd fra Fylkesmannen på 410 000.- til en felles kommunepsykolog. Stillingen er tenkt delt 60/40 og innsatsområdet er blant annet psykisk helsearbeid rettet mot barn og unge. Det er ønskelig med en felles utlysning av 3 kommunepsykologstillinger i 6K. Så lenge stillingen er tilskuddsberettiget, vil Lesja sin egenandel i 2019 beløpe på ca. kr.150 000.- bare i lønnskostnader. I de frie inntektene, er det avsatt midler til sosial/rusarbeid. Fylkesmannen mener at disse friske midlene kan brukes til kommunepsykolog. For Lesja utgjør dette kr. 88 253.- Planen var å omgjøre en stillingsressurs fra Skoglund. Pr. i dag, gir ikke budsjettammen rom for dette. Dersom en mulighet åpner seg, vil dette bli fremmet i egen politisk sak.

Ansvar 350 – Nav

Fells NAV-kontor på Dombås fra 01.02.18. Lesja sin andel 2019 estimeres til kr. 1 910 000.-

Barnevern

Kommunestyrene i Lesja og Dovre fattet 24.04.17 vedtak om sammenslåing av barnevernstjenestene i Lesja- og Dovre, med Lesja som vertskommune. Sammenslåing ble iverksatt fra 01.09.18.

Ansvar 358 - Lesja – Dovre barneverntjeneste

Budsjettforslag 2019 er satt opp i tråd med vertskommuneavtalen der felles tjenester for Lesja-Dovre barnevern er ført på ansvar 358 og tjenester rettet mot brukere hjemmehørende i Lesja er budsjettet på ansvar 360. Det vanskelig pr. i dag å vurdere en økonomisk gevinst ved sammenslåing.

Fra 2018 er kommunene også lovpålagt å ha en beredskapsordning 24/7 for barnevern. Siden sommeren 2018 har Lesja og Dovre løst dette lokalt, men det vil parallelt med budsjettprosessen i 2018 bli fremmet en politisk sak der det foreslås en regional beredskapsløsning med Sel som vertskommune. For Lesja-Dovre barnevern vil dette utgjøre en ekstra kostnad på til sammen kr. 300 000.-. Samlet kostnad for Lesja på ansvar 358 og 360 estimeres til kr. 3 932 629.- i 2019.

Økte inntekter – HOF-sektor.

De fleste inntekter i HOF-sektor er sentralt regulert gjennom ulike takstsystemer fastsatt i forskrifter. Det jobbes kontinuerlig med å søke om aktuelle tilskudd der dette er mulig, men tilskudd er ingen bærekraftig eller forutsigbar inntektskilde. Det er foretatt økning i egenbetaling og husleie for 2019 som fremmes i egen gebyrsak.

Konklusjon og avsluttende kommentar.

I vedtatt Handlingsplan for helse- omsorg og folkehelse 2016-2020 er det meldt inn behov for å etablere et eget tildelingskontor/koordinerende enhet. Dette i samarbeid med Dovre kommune. Stillingsressurs 80 % - 100 %. Planen var å omgjøre 1,4 stillingsressurs fra Skoglund til tildeling og 40 % kommunepsykolog. En tildelingsressurs 80 % vil utgjøre kr. 525 000.- Dessverre er

ikke det mulig å få til i forslag til budsjettramme. Dersom en mulighet åpner seg, vil tildeling/koordinerende enhet og kommunepsykolog bli fremmet i egne saker til politisk behandling. Kommunen har prioritert å gjøre store og nødvendige investeringer på Lesja sjukeheim. Dette kombinert med en forventet inntektsnedgang. Dette påvirker både økonomi og handlingsrom for alle sektorer, men er det er likevel nødvendig å opprettholde et tilfredsstillende nivå på tjenestene - også med rom for faglig utvikling, kvalitetsforbedring (internkontrollarbeid) og kompetanseheving i tjenestene for å kunne være oppdatert og kunne løse oppgavene vi skal både nå og på sikt.

Forslag til budsjettramme for HOF-sektor 2019 er utfordrende. Dette også tatt i betraktning at sektoren leverer tjenester med lave kostnader innenfor flere tjenesteområder. Innenfor pleie og omsorg reduserer vi altså med utgangspunkt i et vesentlig mindreforbruk. (jf. KS og KOSTRA-statistikk). Uforutsigbarheten i HOF-sektor er at antall brukere/pasienter og saker innenfor tjenesteområdene vil variere over tid. Det vil også volum og omfang av tjenester /hjelpetbehov. Til sammen påvirker dette sektorens kostnadsbilde som da variere gjennom budsjettåret.

Forventningene til innovasjon, endring og omstilling i kommunal sektor er stor.

Det er nå og i løpet av de nærmeste årene kommunene har et handlingsrom for å ta tak i fremtidens utfordringer. Kommunen kan ikke fortsette med dagens løsninger for å møte morgendagens utfordringer, og det er ikke mulig å ha full oversikt over hvilke nye løsninger som skal tas i bruk eksempelvis innenfor IKT/velferdsteknologi. Dette krever betydelig innovasjon og omstilling, men også vilje til prioritering. Dette er prosesser som krever tid, og det finnes ingen enkle og raske løsninger her med umiddelbar virkning.

Innføring av nye løsninger krever også kontinuerlig satsing, prioritering og endringskompetanse i hele organisasjonen for å lykkes. Dette er viktige grep som kommunen som organisasjon må gjøre. Det kan ikke være opptil den enkelte sektor eller tjeneste i kommunen. Det er viktig at kommunen står sammen og tar felles grep for å møte fremtidige utfordringer. Slike store organisatoriske endringer kan ikke forventes å gjennomføres innenfor ordinær tjenesteproduksjon. Det må avsettes ressurser, kompetanse, tid og økonomi til kompetanseheving, endringsledelse, iverksetting og gjennomføring av aktuelle tiltak og løsninger.

Kultur

Ansvar		2019/V:601	2018/V:502
500	Genrell kulturadm.	777 000	805 000
502	Ungdomsråd	97 000	100 000
503	Vennskapskommune Mariampole	25 000	25 000
510	Bibliotek	1 074 200	1 058 900
520	Kulturvern	544 000	607 300
540	Idretts-sektoren	350 000	564 200
541	Friluftsektoren	144 000	150 000
552	Lesja samfunnshus	-21 000	-16 000
553	Lesja svømmehall	496 000	394 000
554	Lesjaskog svømmehall	46 750	65 000
555	Allment kulturarbeid	161 000	298 000
556	Lesjaskog samfunnshus	210 450	250 500
570	Kirker-Lesja kirkelige fellesråd	2 739 000	2 739 000
	TOTALT	6 643 400	7 040 900

Nøkkeltall kultur / barne og ungdomstiltak (Kostra, nøkkeltall pr 15.06.18):

Nøkkeltall	Enhet	Lesja	Kostragr 05	Landet
Netto driftsutgifter til kultur i prosent kommunens netto driftsutgifter	prosent	6,8	3,0	3,9
Netto driftsutgifter til idrett	prosent	3,6	0,8	1,3
Netto driftsutgifter til barn og unge	prosent	1,0	0,8	0,8
Netto driftsutgifter til allmenn kultur	1000 kr	3 026	57 856	4 743 251
Netto driftsutgifter til kultursektoren pr innbygger	Kr	4 660	2 442	2 224
Brutto driftsutgifter til folkebibliotek	1000 kr	1 131	23 317	1 438 502

At Lesja ligger så høyt i 2017 kommer av tilskudd på 1,4 mill til kunstgrasbane på Lyftingsmo.

Kulturkonsulenten:

Viser til budsjettkuttet som ble vedtatt i juni: kr 50 000,- på allment kulturarbeid og kr 50 000,- på idrett.

Etter kutt blir det kr. 70 000,- til fordeling på idrett og ingenting på allment kulturarbeid.

Konsekvensen for 2019 er at vi må endre retningslinjene og kategoriene for tilskudd. Det er mest nærliggende å tenke at vi kutter all støtte til lag som kun driver voksenaktivitet – og gi tilskudd etter antall medlemmer under 19 år til de lagene som har aktivitet for barn og unge. Dette vil bli lagt fram som egen sak.

Ansvar med tilnærmet nivå som i 2018: Ungdomsråd, vennskapskommune Mariampole, friluftsektoren og kirker – Lesja kirkelige fellesråd, Lesja samfunnshus

Ansvar med reduksjon: kulturadministrasjon, kulturvern, idretts-sektoren, Lesjaskog svømmehall, allment kulturarbeid, Lesjaskog samfunnshus.

Ansvar med økning: bibliotek, Lesja svømmehall,

Budsjettreduksjon ansvar 520 betyr at kun de mest presserende oppgavene vil bli ivaretatt. Å ferdigstille kulturminneplanen må prioriteres. Men det gir ikke rom for noe utviklingsarbeid innenfor dette spennende feltet for kommunen.

Det bør vurderes om ansvar kulturminner bør knyttes nærmere opp mot næring og et samordnet utviklingsarbeid for å utnytte de muligheter kommunen har innenfor dette feltet.

Det meste av idrett- og kulturaktiviteter blir drevet av lag og organisasjoner i kommunen. Lesja er best i landet totalt i forhold til frivillighet i følge Norsk Kulturindeks 2018.

I kategori husflidslag er vi nummer 20 på landsbasis og innenfor kor på 5 plass. Flott!

Oppdatering og videreføring av bygdeboka er det innenfor rammene ikke funnet midler til. Videre oppfølging vil være en politisk sak.

Samlet er sektor 1.5 redusert med kr 434 400.

Kirke, ansvar 270:

Nøkkeltall kirke, (Kostra nøkkeltall, 15.06.2018):

Nøkkeltall	Enhet	Lesja	Kostragruppe 5	Landet
Netto driftsutgifter, kyrkje, i prosent av netto driftsutgifter	prosent	2,0	1,6	1,2
Medlem og tilhørige i Dnk i prosent av antall innbyggere	prosent	85,4	81,8	73,6
Brutto driftsutgifter til funksjon 390, 393 pr innbygger	kr	1 342,0	1 290,0	633,0
Lønnsutgifter til funksjon 390, 393 pr innbygger	Kr	0	40,0	18,0

Ser ut til å være en feil ved rapportering til Kostra, regnskapsmessig deling av kostnader ansvar 570.

Lesja kyrkjelege råd (forkortet):

Størsteparten av det kyrkjelege budsjettet går til lønn og sosiale kostnader, og følgjande er lagt til grunn for dagens bemanning:

- Tre kyrkjer og tre kyrkjegardar (der bl. a. arealet på kyrkjer og kyrkjegardar er lagt til grunn)
- Forordna gudstenester frå biskopen.

I perioden 2012-2014 fekk vi kvart år kr 2750 000,- i årlege driftstilskott. Dvs. same tilskottet kvart år, men i realiteten er dette nedskjeringar, da det ikkje var noko kompensasjon for lønnsauke i perioden.

For 2018 skulle det koma kompensasjon for lønnsauke, men i staden vart det reduksjon enda ein gong.

Kyrkjelova, §15, seier noko om kommunen sitt økonomiske ansvar.

Budsjettet kyrkjeleg råd sit med, er skore ned til beinet. Det er minimalt til vikarmidlar.

Det er ikkje budsjettert med noko til vedlikehald av kyrkjer/kyrkjegardar, da alle midlar går til den daglege drifta. Pr. i dag er festeavgifta kr 100,- pr grav pr år.

Næring, teknisk og vei.

Ansvar	2019/V:601	2018/V:502
410 Boliger til utleie	-623 203	-615 900
416 Boligfelt Joramo	18 000	18 000
430 Landbrukskontoret	2 532 964	2 301 939
431 Tiltak- og næringsformål	0	100 000
439 Konesjonsavg./konesjonskraft m.m.	-14 080 000	-10 463 000
440 Utleiebyggi	-73 852	-100 712
448 Fellesområde pelsdyr	12 000	12 000
450 Ymse næringsformål	3 168 686	1 690 000
452 Jord- og skogbruk	0	472 000
475 Jakt- og viltstell, ettersøk	0	-2 500
476 Miljøvern og naturforvaltning	390 022	393 656
477 Fellingsaksjon rovdyr	19 000	19 000
TOTALT	-8 636 383	-6 175 517

Ansvar		2 019	2 018
600	Adm. teknisk	863 925	1 065 333
601	Kommunaltekniske tenester	5 007 022	4 640 390
605	Bygningskontroll	593 591	322 849
606	Kart og oppmåling	24 411	192 853
607	Regulering/planarbeid	1 469 390	1 082 574
620	Vannanlegg Lesja	-37 508	-389 895
621	Vannanlegg Bjorli	-4 787 300	-4 229 000
622	Vannanlegg Lesjaskog	-494 000	-223 000
623	Vannanlegg Lesjaverk	-195 400	-147 400
624	Vannanlegg Joramo	-230 000	-182 000
630	Kloakkanlegg Lesja	-320 292	-264 399
631	Kloakkanlegg Bjorli	-3 220 000	-3 975 000
632	Kloakkanlegg Lesjaskog	-465 500	-55 500
633	Kloakkanlegg Lesjaverk	-241 000	-98 000
634	Kloakkanlegg Joramo	-37 803	-11 000
640	Renovasjon	-823 446	-603 642
650	Brannvesen	2 471 000	2 760 000
651	Feiervesen	-70 000	-360 000
660	Vedl.hold/renhold 210 Lesja skole	2 323 895	2 224 520
661	Vedl.hold/renhold 211 Lesjaskog skole	1 255 385	1 206 739
663	Vedl.hold/renhold 270 Lesjaskog barnehage	390 032	375 985
664	Vedl.hold/renhold 272 Kyrkjebygda barnehage	677 121	649 132
666	Vedl.hold/renhold 301 Dagsenter Lesjaskog	92 124	88 664
670	Vedl.hold/renhold 370 Lesja sjukeheim	1 373 725	1 337 278
671	Vedl.hold/renhold 371 Eldres senter	402 705	379 094
672	Vedl.hold/renhold 372 Lesjatun	100 000	100 000
673	Vedl.hold/renhold 373 Skoglund	89 451	97 217
678	Vedlikehold/renhold Lesja svømmehall	224 378	95 000
679	Vedlikehold/renhold Lesja idrettsbygg	122 345	77 000
	TOTALT	6 558 251	6 155 792

Ansvar		2 019	2 018
700	Hytteområder m/utbyggingsavtale	-300 000	-300 000
760	Fylkesveger	0	10 000
770	Kommunale veger	1 967 800	1 804 000
772	Trafikksikkerhetstiltak	20 000	20 000
774	Private veger	50 000	0
775	Vegløys	135 000	170 000
776	Sentrumsområder/tettsteder	10 000	20 000
	TOTALT	1 882 800	1 724 000

Som grunnlag for budsjettet er tildelt ramme basert på 2018-budsjettet uten prisstigning. I tillegg er kommunestyrets vedtak i sak 43/18 ved behandling av økonomiplan 2019-2022 lagt til grunn. Når det gjelder inntektspostene er selvkostkalkyle utarbeidet. Det er beregnet

dekningsgrad også for saksbehandling etter plan- og bygningsloven samt oppgaver etter matrikkelloven. Beregninger viser at vi kan øke gebyrene med 10-15 % for å tilstrebe 100 % dekningsgrad på saksbehandling.

Det er ønskelig å opprette en funksjon som ledende renholder for kommunale bygg. Slik tjenesten er organisert i dag er renholderne administrert av driftsingeniøren. Ved utvidelse av renholdstaben i forbindelse med ny sjukeheim er det ønskelig å se på organisering av tjenesten. Det er ikke funnet rom for å ta inn denne funksjonen i budsjettforslag 2019, men vi vil komme tilbake til dette i løpet av året.

Fra 2018 til 2019 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 9 % for å dekke kommunens kostnader på områdene. Gebyret for vann øker med 14 %, mens gebyret for feiing reduseres med 8 %. I perioden 2017 til 2022 øker samlet gebyr med kr 2 945,- , fra kr 11 573,- i 2017 til kr 14 517,- i 2022.

Årlig gebyrendring fra året før	2019	2020	2021	2022
Vann	14 %	14,7 %	2,6	-1,2
Avløp	0 %	5 %	5	8,7
Renovasjon	10,1 %	1,9 %	1,5	1,6
Feiing	-8,1 %	1,3 %	2,1	2,0
Total endring	8,8 %	8,9 %	2,9	1,9

Kort kommentar på vesentlige ansvarsområder:

440 Utleiebygg:

Her er lagt inn lønn til renholder, dette var uteglemt i budsjett 2018.11.11. Husleieutgifter er redusert med 60.000 med utgangspunkt i regnskapstall 2018.

450 Ymse næringsformål:

Her er tatt inn energikostnader, kr 30 000 til tidligsnøproduksjon Bjorli i samsvar med kommunestyrevedtak sak 63/17. I tillegg er budsjettet med kr 230 000 til løypelaget i driftsstøtte for å legge tidligsnø.

Når det gjelder konsulenttenester og tilskudd har en nå splittet opp disse slik at en har en kontoart for hvert tiltak. Dette gjelder Lesja og Dovre vekst AS, partnerskapsmidler, tilskudd til regionkontoret, karrieresenteret, tilskudd til Skåppå, NPR med mer. Endringen vil gi bedre oversikt ved fakturabehandling og økonomioppfølging.

Næringsstøtte: Her er med grunnlag i Ksak 54/18 budsjettet med 2 mill, tilskudd til landbruksnæring og annen næring. Tilskuddet skal dekkes av kraftfond. Dette er en betydelig økning (1,3mill mer fra 2018).

Kommunestyret vedtok i sak 20/18 fortsatt å støtte Skåppå med 25000 kr pr år i tre år. Dette er lagt inn i budsjettet og skal dekkes av næringsfond.

601 Kommunaltekniske tjenester:

Her er lagt inn noen budsjettlinjer som manglet i 2018 (gebyrer/lisenser, kurs etc). Budsjett til andre utgifter etc. er redusert med 80000 kr.

605 Bygningskontroll:

Her er budsjettet med økte gebyrinntekter, saksbehandlingsgebyrene er økt for å oppnå full kostnadsdekning/selvkost. På utgiftssida er lagt inn 400.000 til fullføring av adresseprosjektet og matrikkelprosjektet vi har sammen med kartverket og Statskog. Dette er oppgaver vi har

vanskelig for å få prioritert innenfor ordinære årsverk. Det foreslås å sette bort eller leie inn ekstrahjelp for å få dette på plass.

607 Regulering/planarbeid:

Innledende runde i kommuneplanarbeidet har gitt et stort antall innspill med ønske om nye utbyggingsområder. Dersom disse skal tas inn i planen må områdene konsekvensutredes. Her vil det være behov for ekstern kompetanse. Posten til konsulenttjenester er derfor økt med kr 300 000.

620 vannanlegg Lesja:

Forfilteret ved vannbehandlingsanlegget ble montert i 1997, det er nå tid for utskifting av dette. Kostnader i forbindelse med dette utgjør kr 310.000 og kan ikke dekkes innenfor ordinært budsjett. Andre utgifter er derfor økt med dette beløpet for 2019.

621 Vannforsyning Lesjaskog:

Her er beregnet kr 600 000 økning i tilknytningsavgifter da vi beregner nye tilknytninger på strekningen Lesjaskog –Bjorli.

632 Kloakkanlegg Lesjaskog:

Her er beregnet kr 600 000 økning i tilknytningsavgifter da vi beregner nye tilknytninger på strekningen Lesjaskog –Bjorli.

640 renovasjon:

Etter anmodning fra NGR er lagt inn 7 % økning i utgift til renovasjon.

651 feiervesen:

Utgiftene til feiing er økt med kr 350 000 for å dekke kostnaden ved innføring av feiing og tilsyn av fritidsboliger.

Kommunale bygg:

Forslag om sommerstengt barnehage 4 uker Lesja og Lesjaskog vil medføre reduserte kostnader til vikar renhold med 50 000 kr. Budsjett til bygningsvedlikehold er redusert med til sammen 138 000 kr.

Avslutning/konklusjon fra sektorleder:

Endringer som er foreslått i 2019 gjenspeiler en betydelig satsing på næringsutvikling da tilskuddsposten her er økt med 1.3 mill kr. Kommuneplanarbeidet med ønsker om et betydelig antall nye utbyggingsområder som også forhåpentligvis vil gi utvikling viser også dette. Det er derfor viktig å avsette nødvendige ressurser slik at planarbeidet kan gjennomføres.

Videre ser en at det er behov for oppgradering ved Lesja vannverk. Utskifting av forfilter er nødvendig og medfører et økonomisk løft i 2019.

Det er innarbeidet en økning i gebyrene for å oppnå 100 % kostnadsdekning på saksbehandling. Gebyrregulativet for kommunaltekniske tjenester viser også en økning når en ser alle tjenestene samlet. Dette skyldes økt kildesortering og investeringer innen VA-sektoren. Avgiftsnivået i Lesja er likevel ikke høyt sammenlignet med nabokommuner og andre sammenlignbare kommuner.

Vi har over flere år nå redusert driftsbudsjettet samtidig som vi har en økning i antall installasjoner, lengde ledningsnett, meter veg og m2 bygg. Dette gjør at kvaliteten på tjenestene blir dårligere og etterslepet på vedlikehold øker. Når det gjelder bygg er det nødvendig å redusere den totale bygningsmassen dersom en skal drive med dagens nivå på drift- og vedlikeholdsbudsjettet.

Rådmannens sluttkommentar:

Det er fremlagt et forslag til drifts- og investeringsbudsjett for 2019 i balanse. Driftsbudsjettet har tatt inn over seg det faktum at kommunens økonomiske utfordringer vil være betydelige fra 2020, og 2019 foreslås derfor fra rådmannen å være et år der driften tas ned og mindreforbruket avsettes i fond. Alternativet er å fortsette med ikke-bærekraftig drift slik at situasjonen i 2020 og utover blir tilsvarende vanskeligere å håndtere. Det ligger innenfor det politiske handlingsrommet å prioritere hva kommunen skal bruke mer penger på, men det ligger da også i det politiske ansvaret å vedta hvordan dette skal finansieres. Det må enten gjøres ved at andre områder tas ned budsjettmessig, eller at inntektssiden økes. Med de investeringer Lesja kommune har vedtatt, er det økonomiske handlingsrommet redusert. Dette krever tydelige og klare prioriteringer.

Det fremlagte forslaget til økonomiplan har tatt inn de prognoser og beregninger som på så god måte som mulig gir et bilde av den økonomiske utviklingen framover. Planen er retningsgivende og er det strategiske dokumentet for hvordan Lesja kommune skal bruke sine midler og skaffe seg sine inntekter de neste fire årene. Budsjettene de neste årene må derfor ta utgangspunkt i økonomiplanen slik den blir vedtatt. Det er det virkemidlet en har for å kunne styre økonomien og ut fra den designe et realistisk og bærekraftig tjenestetilbud. Det overordnede målet vil alltid være best mulige tjenester på alle områder for våre innbyggere, innenfor de rammebetingelsene som råder.

Dokumenter

0	Y	Momentum budsjettnotat selvkost 2019	
0	Y	Regiondata budsjett 2019	
0	Y	Kontroll og tilsyn 2019	
0	Y	Budsjett NGLMS 2019	
1	I	Budsjettforslag for PPTNG 2019	Sel kommune
2	S	Driftsbudsjett 2019 og Økonomiplan 2019 - 2022	
3	I	Budsjett samarbeidsområder	Tøndevoldsha gen, Jon Arve
4	I	Protokoll frå styremøte i RegionData 21. september 2018	Barhaugen, Egil

Vedlegg

- 1 Driftsbudsjett 2019 versjon 601
- 2 Økonomiske oversikter
økonomiplan 2019 - 2022
formannskap